

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2024/36145173627628036

KOMPETENCIE OBCÍ V OBLASTI VZDELÁVANIA
Bakalárska práca

2024

Adam Petlák

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

KOMPETENCIE OBCÍ V OBLASTI VZDELÁVANIA
Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo
Študijný odbor: Ekonomia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra financií
Vedúci záverečnej práce: Ing. Daša Belkovicsová, PhD.

Pod'akovanie

Rád by som sa pod'akoval vedúcej bakalárskej práce Ing. Daši Belkovicsovej, PhD. za venovaný čas a odborné usmernenia, ktoré mi pri príprave práce venovala.

Abstrakt

PETLÁK, Adam: *KOMPETENCIE OBCÍ V OBLASTI VZDELÁVANIA*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Daša Belkovicsová, PhD.. Bratislava: NHF EU, 2024, 47 s.

Cieľom tejto práce je poskytnúť komplexný pohľad na systém financovania vzdelávania na miestnej úrovni, identifikovať hlavné zdroje financovania a porovnať tieto ukazovatele s ostatnými krajinami OECD. Taktiež aj vyzdvihnúť úlohu, ktorú obce zohrávajú pri zabezpečovaní kvality a dostupnosti vzdelávacích služieb. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 16 grafov a 2 tabuľky. Prvá kapitola je venovaná súčasnému stavu doma a v zahraničí. V tejto kapitole sú objasnené základné pojmy ako vzdelávanie, školstvo, kompetencie a iné. V ďalšej časti sa charakterizujú už priamo kompetencie obcí na Slovensku v oblasti vzdelávania aj pomocou legislatívnych a zákonných rámcov. Záverečná kapitola sa zaoberá porovnaním a identifikáciou rôznych výsledkov vzdelávania v štátoch OECD, rozdelením kompetencií a hospodárením vybraných slovenských obcí a miest, ako aj porovnaním ich výdavkov rozdelených podľa programovej štruktúry. Výsledkom riešenia danej problematiky je charakteristika pojmov, predstavenie témy a formulovanie odporúčaní pri tvorení politík pre vzdelávanie.

Kľúčové slová: financovanie vzdelávania, kompetencie, obce, vzdelávanie

Abstract

PETLÁK, Adam: COMPETENCY OF MUNICIPALITIES IN EDUCATION - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. - Thesis supervisor: Ing. Daša Belkovicsová, PhD.. Bratislava: NHF EU, 2024, 47 p.

The aim of the thesis is to identify and define the sources of financing of municipal competences in the Slovak Republic and to compare them with approaches in other countries. The thesis is divided into 3 chapters. It contains 16 charts and 2 tables. The first chapter is devoted to the current situation at home and abroad, where we explained the basic concepts such as education, schooling and competences. In the next section, the competences of municipalities in Slovakia in the field of education are characterized directly, also by means of legislative and statutory frameworks. The final chapter deals with the comparison and identification of different educational outcomes, the distribution of competences and the management of individual municipalities. As a result of the treatment of the issue, the concepts are characterised, the topic is introduced and recommendations are formulated for the development of policies for education.

Keywords: competences, education, financing of education, municipalities

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	8
1.1 Vzdelávanie	9
1.2 Školstvo.....	10
1.2.1 Materská škola	11
1.2.2 Základné školy	11
1.2.3 Základná umelecká škola	12
1.3 Obce ako subjekty verejnej správy.....	13
1.3.1 Originálne a prenesené kompetencie obce.....	14
1.3.2 Financovanie kompetencií v oblasti vzdelávania v SR.....	16
2 Cieľ práce a metodika práce a metódy skúmania	24
3 VÝSLEDKY A DISKUSIA	26
Záver....	45
Zoznam použitej literatúry	47

Úvod

Vzdelávanie predstavuje kľúčový pilier pre rozvoj každej spoločnosti a zohráva nezastupiteľnú úlohu v procese formovania informovanej, zodpovednej a schopnej občianskej spoločnosti. Z týchto dôvodov sa bakalárska práca Kompetencie obcí v oblasti vzdelávania zameriava na analýzu a hodnotenie úloh a povinností, ktoré sú v oblasti vzdelávania delegované na obce v Slovenskej republike, pričom kladie dôraz na porovnanie s medzinárodnými trendmi a prístupmi. Cieľom tejto práce je poskytnúť komplexný pohľad na systém financovania vzdelávania na miestnej úrovni, identifikovať hlavné zdroje financovania a porovnať s ostatnými krajinami OECD. Taktiež aj vyzdvihnúť úlohu, ktorú obce zohrávajú pri zabezpečovaní kvality a dostupnosti vzdelávacích služieb. V kontexte globálnych (OECD) a európskych vzdelávacích trendov sa práca zameriava na identifikáciu potenciálnych výziev a príležitostí, ktoré stoja pred slovenskými obcami v snahe podporovať vzdelávanie a prispievať k celospoločenskému rozvoju. S použitím kombinácie kvantitatívnych a kvalitatívnych metód, vrátane analýzy sekundárnych dát, štúdií prípadov a porovnávacích štúdií, sa táto práca usiluje o hlbšie porozumenie dynamiky vzdelávacieho systému na miestnej úrovni. Skúmaním legislatívneho rámca, financovania, správy a implementácie vzdelávacích politík na miestnej úrovni, práca prispieva k širšej diskusii o efektívnosti a udržateľnosti vzdelávacích systémov v období rýchlych spoločenských a technologických zmien.

Úvodné kapitoly poskytujú teoretické východiská pre pochopenie pojmov ako kompetencie obcí, vzdelávací systém a jeho financovanie, ktoré sú kľúčové pre analýzu a interpretáciu získaných dát. Súčasťou práce je aj porovnanie s modelmi financovania vzdelávania v iných krajinách, čím sa umožňuje identifikovať najlepšie postoje a navrhnúť odporúčania pre zlepšenie súčasného stavu na Slovensku. Táto bakalárska práca sa teda usiluje prispieť k lepšiemu pochopeniu vzťahu medzi obecnou samosprávou a vzdelávaním, zdôrazňujúc význam miestnej úrovne v štruktúre vzdelávacích politík a praxe. S ohľadom na dynamiku súčasného vzdelávacieho prostredia a neustále sa meniace požiadavky spoločnosti, práca poukazuje na potrebu adaptácie a inovácie v prístupoch k financovaniu a riadeniu vzdelávania na miestnej úrovni, aby bolo možné čeliť budúcim výzvam a príležitostiam.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Vzdelávanie na Slovensku funguje na základe sústavy škôl a možno konštatovať, že vzdelávací systém na Slovensku je financovaný kombináciou financovania obcí, samosprávnych krajov a štátneho rozpočtu.¹

Obce majú originálne kompetencie hlavne v oblasti poskytovania verejného predprimárneho vzdelávania a finančné prostriedky na materské školy vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti získavajú z podielu na dani z príjmov fyzických osôb a rôznych miestnych daní, ktoré ale netvorí dostatočné príjmy, napríklad daň z nehnuteľnosti je na Slovensku nie až tak významná, keďže sa odvíja od jej rozlohy a nie od jej hodnoty, ako v iných štátoch, napríklad v USA.²

Obce okrem originálnych kompetencií majú aj prenesené kompetencie. Tieto úlohy nie sú ich originálne, ale kvôli zjednodušeniu a väčšej efektívnosti ich iný celok (väčšinou štát) preniesol na obce.³

Financovaniu kompetencií obcí v oblasti vzdelávania na Slovensku sa venujú viacerí autori. V zahraničí a hlavne v Európskej únii je zaujímavé pozrieť sa na rozdelenie kompetencií obcí v oblasti vzdelávania podľa politickej a regionálnej úrovne. Škandinávске krajiny dávajú obciam, presnejšie municipalitám, väčšie kompetencie v oblasti vzdelávania ako zvyšok EÚ, napríklad obce majú na starosti aj stredoškolské vzdelanie. Môže za to hlavne nastavenie ich príjmov a teda aj možnosť väčších výdavkov.⁴

V súčasnosti sa taktiež uvažuje o zmene financovania niektorých školských zariadení. Týka sa to hlavne školských klubov a jedální. Riaditelia škôl považujú terajší systém za nespravodlivý a preto sa hľadajú riešenia. Aktuálne, teda v roku 2024, sú ale debaty iba na začiatku.⁵

---

¹ HRAŠKOVÁ, Dagmar. Dimenzia vzdelávania. 2016, s 3.

² ORIGINÁLNE A PRENESENÉ KOMPETENCIE MIEST A OBCÍ. Dostupné z: <https://transparency.sk/sk/akademia/temy/samosprava/video-a-podcasty/originalne-a-prenesene-kompetencie-miest-a-obci/> (20.9.2023)

³ KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid. Financovanie originálnych školských kompetencií. 2020, s. 5-19.

⁴ NIŽŇANSKÝ, Viktor, Kompetencie štátu a miestnej samosprávy, Dostupné na: https://www.komunal.eu/images/2021/WP_2021:04_Kompetencie_%C5%A1t%C3%A1tu_a_miestnej_samospravy.pdf (20.9.2023)

⁵ ŠPROCHOVÁ A. Dostupné na: https://tvnoviny.sk/domace/clanok/873731-stat-chce-urobit-poriadok-vo-financovani-zakladnych-skol-na-dohodu-vsak-treba-aj-samospravy?fbclid=IwAR0TCoqtaSSGQnWUu7UT_w38cm6auK7PavV6bVvZN3y_c9JE_bJnY3fO3dM (21.9.2023)

1.1 Vzdelávanie

Podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to proces získavania znalostí, schopností, návykov a postojov, ktorý prebieha prostredníctvom učenia sa či už formálnym, neformálnym alebo informálnym spôsobom. Zahrňuje systematickú interakciu medzi, učiteľmi, študentmi a učebným obsahom v rámci vzdelávacieho procesu, ktorá má za cieľ posilniť intelektuálny, sociálny a emocionálny rozvoj jednotlivcov.⁶

Vzdelávanie ako celok zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní spoločnosti, pretože umožňuje prenos kultúrnych a morálnych hodnôt, inovácií a vedeckých poznatkov z jednej generácie na druhú. Tento proces prispieva k osobnému rastu a rozvoju jednotlivcov, ako aj k spoločenskému a ekonomickému pokroku.⁷ Delí sa na formálne, neformálne a informálne.⁸

Formálne vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje v školách, univerzitách a inštitúciách, kde sa študenti špecializujú na konkrétne oblasti a získavajú diplom alebo certifikát na potvrdenie svojich znalostí. Jeho funkcie, ciele, obsah, prostriedky a spôsoby hodnotenia sú definované a legislatívne vymedzené.⁹

Neformálne vzdelávanie charakterizuje Dewey¹⁰ ako prípravu človeka na život prostredníctvom vlastných skúseností a aktivít mimo školy. Kladie dôraz na rozvoj psychologickéj a sociálnej stránky dieťaťa. Illich¹¹ uvádza, že vzdelanie by malo byť dostupné pre všetkých, ktorí o neho majú záujem, umožniť prístup k informáciám a byť dostupné v každej časti života. To znamená, že neformálne vzdelávanie prebieha celý život. Vystihuje to Smith¹² svojim citátom „Celoživotné vzdelávanie sa začalo považovať za všeobecný koncept, ktorý by mal tvarovať vzdelávacie systémy.“

---

⁶Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> (31.1. 2024).

⁷DELORS, J. Učení je skryté bohatství. Vzdelávaní pro 21. století. 1997, s. 5.

⁸PAVLÍK, O. Pedagogická encyklopédia. 1985 s. 156.

⁹PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, Pedagogický slovník. 2003, s. 65.

¹⁰SMITH, M. K. The encyclopedia of informal education. 2012, s. 15-21.

¹¹ILLRICH, I. Odškolnění společnosti. 2000, s 14.

¹²SMITH, M. K. The encyclopedia of informal education. 2012, s. 40-42.

Informálne vzdelávanie, v preklade informal education, je charakterizované ako vzdelávanie, ktoré na rozdiel od formálneho a neformálneho, nemusí v sebe niesť zámer vzdelávania.¹³

Hofbauer¹⁴ charakterizuje informálne vzdelávanie vyplývajúce z kontaktu a skúseností z každodenného stretávania s rodinou, so spolupracovníkmi, priateľmi, rovesníckymi skupinami detí a mládeže, médiami a vplyvmi ďalších činiteľov, ktoré pôsobia v blízkych životných prostrediach. Môže prebiehať cielene, avšak poväčšine je toto pôsobenie nezámerné, neorganizované, nesystematické a nekoordinované.

1.2 Školstvo

V Slovenskej republike sa formálna forma vzdelávania uskutočňuje pomocou sústavy škôl, vymedzuje ju zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov. Do sústavy škôl patria školy zaradené do siete škôl a školských zariadení, ktoré zabezpečujú výchovu a vzdelávanie podľa tohto zákona prostredníctvom vzdelávacích programov vzdelávania poskytujúcich na seba nadväzujúce stupne vzdelania.

Sústavu škôl v SR tvoria tieto druhy škôl:¹⁵

- a) materská škola,
- b) základná škola,
- c) gymnázium,
- d) stredná odborná škola,
- e) stredná športová škola,
- f) škola umeleckého priemyslu,
- g) konzervatórium,
- h) školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- i) základná umelecká škola,
- j) jazyková škola.

---

¹³Bridges for Recognition: Promoting Recognition of Youth Work across Europe.. s. 49. Dostupné na: <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-630/BridgesForRecognition.pdf>

¹⁴HOFBAUER, B.. Dětí, mládež a volný čas. 2004, s. 19.

¹⁵§27 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> (31.1. 2024)

1.2.1 Materská škola

Materská škola, teda predprimárne vzdelávanie, má za úlohu podporovať rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Pripravuje žiakov na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí.¹⁶

Materská škola môže prijať dieťa od 3 rokov na začiatku roka alebo aj v priebehu roka, čím sa začína jeho formálne vzdelávanie v slovenskej sústave škôl. Materská škola sa zriaďuje spravidla pri počte desať detí. Výchova a vzdelávanie v materskej škole sa uskutočňuje podľa školského vzdelávacieho programu. Materská škola z hľadiska organizácie výchovy a vzdelávania poskytuje poldennú výchovu a vzdelávanie alebo celodennú výchovu a vzdelávanie.¹⁷

Obce spravujú materskú školu v rámci svojich originálnych kompetencií. Podľa štatistiky Centra vedecko-technických informácií SR sa v Slovenskej republike pre rok 2022/23 prevádzkovalo 2793 materských škôl s počtom 162254 detí.¹⁸

1.2.2 Základné školy

Základné školy majú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podporovať rozvoj osobnosti žiaka vychádzajúc zo zásad humanizmu, rovnakého zaobchádzania, tolerancie, demokracie a vlastenectva. Majú tiež rozvíjať jeho rozumovú, mravnú, etickú, estetickú, pracovnú aj telesnú stránku. Poskytujú žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej, ale aj ďalšie poznatky a zručnosti potrebné pre jeho orientáciu v živote a v spoločnosti podporujúc jeho ďalšiu výchovu a vzdelávanie.¹⁹

---

¹⁶VEVERKOVÁ, Materská škola : organizácia a manažment. 2014, s. 17-21.

¹⁷§28 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> (31.1.2024)

¹⁸Štatistická ročenka - materské školy. Dostupné na: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia/statisticka-rocenka-materske-skoly.html?page_id=9602 (20.12.2023)

¹⁹§29 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> (20.12.2023)

Dieťa je spravidla prijaté na základnú školu po dosiahnutí veku 6 rokov. Základná škola má dva stupne. Prvý stupeň trvá 4 roky (1. – 4. ročník) a vzdelávanie prebieha podľa inovovaných štátnych vzdelávacích programov pre primárne vzdelávanie teda ISCED 1.

Piaty až deviaty ročník je súčasťou druhého stupňa. Druhý stupeň trvá 5 rokov (5. – 9. ročník). Vzdelávanie prebieha podľa inovovaných štátnych vzdelávacích programov pre nižšie stredné vzdelávanie, teda ISCED 2. Pokračovanie v štúdiu na druhom stupni je podmienené úspešným absolvovaním štvrtého ročníka a získaným dokladom o absolvovanom stupni vzdelania- vysvedčení s doložkou. Možnosťou je aj prestup na gymnázium, ktoré poskytuje osemročné štúdium. Prestup na gymnázium je podmienený prijímacími skúškami a vyhovujúcim prospěchom na prvom stupni základnej školy.

Povinná školská dochádzka je charakterizovaná zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní. Má dĺžku desať rokov a začína sa začiatkom školského roka, ktorý nasleduje po dni, keď dieťa dovŕši šiesty rok veku a dosiahne školskú spôsobilosť. Trvá najviac do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši šestnásty rok veku. Povinná školská dochádzka sa plní v základných školách, v stredných školách a v školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Nikoho nemožno oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky.²⁰

Učiteľom pre prvý stupeň sa môže stať absolvent vysokej školy v odbore učiteľstvo elementárneho vzdelávania pre prvý stupeň základných škôl. Na druhom stupni je učiteľ špecializovaný väčšinou pre vyučovanie dvoch až troch vyučovacích predmetov. Učiteľom môže byť absolvent vysokej školy príslušného odboru.

Po 9. ročníku môže žiak pokračovať v štúdiu na vybranej strednej škole. O prijatí žiaka na strednú školu rozhoduje príslušná škola na základe dosiahnutých študijných výsledkov, prípadne výsledkov prijímacích testov.²¹

1.2.3 Základná umelecká škola

Základná umelecká škola na Slovensku predstavuje špecifický typ vzdelávacieho inštitútu zameraného na výchovu a vzdelávanie v oblastiach umenia. Podľa vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo 6. augusta 2008, táto škola ponúka organizovaný výchovno-

---

²⁰Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> (20.12.2023)

²¹ INGRID VEVRKOVA-Základná škola : organizácia a manažment. 2014, s. 8-15.

vzdelávací proces v rôznych umeleckých odboroch. Štúdium na tejto škole je členené na prípravné, základné a rozšírené štúdium s možnosťou štúdia pre dospelých. Umelecký vzdelávací proces zahŕňa individuálne aj skupinové vyučovanie, pričom dôraz je kladený na rozvoj umeleckých schopností, zručností a návykov študentov. Hodnotenie študentov sa realizuje formou klasifikácie a záverečných skúšok. Škola tiež organizuje rôzne umelecké súťaže a podujatia na podporu umeleckého rastu študentov.²²

Venovali sme sa rozpočtovým organizáciám, ktoré spadajú pod zriaďovateľskú pôsobnosť obce, teda materským školám, základným školám a základným umeleckým školám, ktoré tvoria najväčšiu časť jej kompetencií.

1.3 Obce ako subjekty verejnej správy

Obce na Slovensku sú samostatné, samosprávne a správne celky, právnické osoby s vlastným majetkom a finančnými prostriedkami. Obec je tvorená jedným alebo viacerými sídlami a jej územie je tvorené najmenej jedným katastrálnym územím. Niektoré obce majú postavenie mesta. Väčšie obce sa delia na časti obcí, v mestách nazývané mestské časti, vo vidieckych sídlach miestne časti. Na Slovensku existuje 2 890 obcí.²³ Ich právo na samosprávu je zakotvené v Ústave SR a podrobnejšie upravené v zákone o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb.²⁴

Samosprávne kraje, vyššie územné celky (VÚC), sú najvyššie územné samosprávne jednotky na Slovensku. Sú to subjekty verejnej správy, ktoré majú právomoci v oblasti verejnej správy, regionálneho rozvoja, kultúry, školstva, zdravotníctva, sociálnych vecí, cestovného ruchu a ďalších oblastí. Na Slovensku existuje 8 samosprávnych krajov: Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický.²⁵

---

²² Vyhláška 324/2008 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky o základnej umeleckej škole. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/324/20220101> (22.1. 2024)

²³ Dostupné na: https://datacube.statistics.sk#!/view/sk/VBD_SK_WIN/om3002rr/v_om3002rr_00_00_00_sk (28.12.2024)

²⁴ Mestá a obce. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/mesta-a-obce> (22.12.2023)

²⁵ Zákon 1996/221 o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/221/> (22.1.2024)

1.3.1 *Originálne a prenesené kompetencie obce*

Orgány obce majú veľké množstvo kompetencií, ktoré upravuje Ústava SR v článku 69 a zákon o obecnom zriadení Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. Pomocou týchto kompetencií môžu formovať v súčasnosti pomerne obsahovo širokú ekonomiku miestnej samosprávy. Tieto kompetencie zahrňujú správu miestnych financií, riadenie a údržbu verejných miest, poskytovanie miestnych služieb ako školstvo (materské školy), zdravotníctvo, verejnú dopravu, a mnoho ďalších.²⁶

V oblasti vzdelávania majú obce originálne kompetencie hlavne tým, že zriaďujú a rušia podľa siete základné umelecké školy, materské školy, školské kluby detí, školské strediská záujmovej činnosti, centrá voľného času, zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a pre deti materských škôl, jazykové školy pri základných školách, strediská služieb škole, školské internáty.²⁷ Ďalej vytvárajú podmienky na plnenie povinného predškolského vzdelávania. Na základných školách vytvárajú podmienky na plnenie povinnej školskej dochádzky, výchovu a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením alebo detí s nadaním.²⁸

Prenesené kompetencie na druhej strane predstavujú práva, ktoré sú miestnym samosprávnym orgánom prevedené od vlády alebo vyššieho úrovňového správneho orgánu. Tieto kompetencie môžu zahŕňať riadenie špecifických programov alebo služieb, ktoré sú inak riadené štátom. Prenesené kompetencie umožňujú miestnym orgánom prispôbiť svoje rozhodnutia a politiky na miestne potreby a okolnosti. Príkladom prenesených kompetencií obcí je napríklad správa základných škôl.²⁹

Význam originálnych a prenesených kompetencií spočíva v tom, že umožňujú miestnym samosprávnym orgánom zabezpečiť, aby verejné služby a politiky boli prispôbené miestnym potrebám a preferenciám. Tým sa zlepšuje kvalita života obyvateľov a efektívnosť riadenia verejných záležitostí.³⁰

---

²⁶ KRNÁČ, J. Vplyv normotvorby miestnych samospráv na financovanie kompetencií prostredníctvom miestnych daní, 2018, s. 47.

²⁷ 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> (12.2. 2024)

²⁸ Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> (15.2. 2024)

²⁹ KOLLÁR, Vojtech - ŠKULTÉTY, Peter. Kompetencie a služby územnej samosprávy. 2015, s. 52-60.

³⁰ SMITH, J. Local Government Competences and Functions, 2018, s. 215-230.

Prenesené kompetencie obcí v školstve popisuje zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Sú to:³¹

1. vykonávanie štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení,
2. vymenúvanie a odvolávanie riaditeľov škôl a školských zariadení,
3. zriaďovanie a zrušovanie: základných škôl, základných umeleckých škôl, predškolských zariadení, školských klubov detí, školských stredísk záujmovej činnosti, centier voľného času, školských kuchýň a školských jedální zabezpečujúcich stravovanie pre žiakov základných škôl a pre deti predškolských zariadení, jazykových škôl pri základných školách,
4. vytváranie podmienok na plnenie povinnej školskej dochádzky na základných školách,
5. vykonávanie kontroly hospodárenia školy s finančnými a materiálnymi prostriedkami a s majetkom,
6. zabezpečovanie podmienok na stravovanie detí a žiakov vo všetkých školách a školských zariadeniach, ktorých je obec zriaďovateľom,
7. určovanie školského obvodu základnej školy, v ktorej budú žiaci zrušenej základnej školy plniť povinnú školskú dochádzku, ak sa základná škola vyradí zo siete škôl a školských zariadení a zruší sa,
8. spracúvanie a poskytovanie informácií v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti,
9. pridelovanie finančných prostriedkov súkromným školám, cirkevným školám, súkromným školským zariadeniam a cirkevným školským zariadeniam a vykonávanie kontroly hospodárenia s týmito finančnými prostriedkami,
10. schvaľovanie zmlúv o nájme školských budov a miestností, príľahlých priestorov školy alebo školských zariadení, ktorých je obec zriaďovateľom.“ (Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších zákonov.

---

³¹ Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších zákonov. Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/416/vyhlasene_znenie.html (15.2.2024)

1.3.2 *Financovanie kompetencií v oblasti vzdelávania v SR*

Financovanie výdavkov v školstve možno rozdeliť do troch základných skupín od najnižšej úrovne správy až po najvyššiu. Prvé sú rozpočty obce, rozpočty vyšších samosprávnych celkov a nakoniec štátny rozpočet.³²

Financovanie zo štátneho rozpočtu upravujú nasledovné legislatívne predpisy:

- zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov
- nariadenie vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

Obecné základné umelecké školy, materské školy, jazykové školy a školské zariadenia sú financované z výnosu dane z príjmov fyzických osôb, ktoré dostávajú obce a VÚC. Tak isto aj neštátne základné umelecké školy, materské školy, jazykové školy a školské zariadenia, ktorých zriaďovateľom je cirkev, náboženská spoločnosť alebo iná právnická osoba, alebo fyzická osoba, sú tiež financované z výnosu dane z príjmov fyzických osôb. Tento podiel dane dostávajú obce a vyššie územné celky.³³ Ďalšími originálnymi kompetenciami obce v oblasti vzdelávania sú jedálne a školské zariadenia (ŠKD). Sem patria právomoci a zodpovednosti obce vo financovaní a riadení stravovania. Tieto kompetencie umožňujú obciam poskytovať finančné prostriedky na stravovanie žiakov a prevádzku školských zariadení, ako sú materské školy, jazykové školy a iné vzdelávacie inštitúcie. Taktiež obce môžu zabezpečiť financovanie na mzdy a prevádzku pre žiakov v týchto školských zariadeniach.³⁴

Rozdelenie podielovej dane z príjmu fyzických osôb je v pomere 70 : 30, pričom 70 % výnosu plynie do rozpočtov obcí a 30 % do rozpočtov VÚC podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

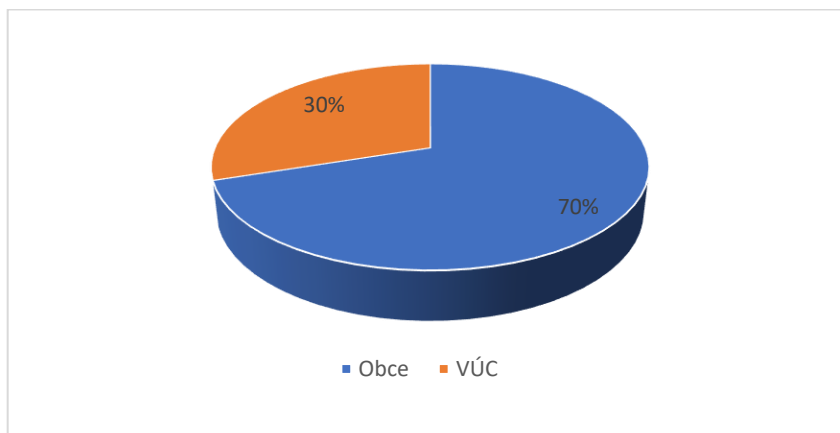
---

³²MINEDU. Financovanie regionálneho školstva. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/financovanie-regionálneho-skolstva/> (20.2.2024)

³³ SLÁDEČKOVÁ, Jana, Manažment školy v praxi : odborný mesačník pre manažment škôl, školských a predškolských zariadení. 2013, s. 5-12.

³⁴ Financovanie originálnych kompetencií v školstve. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/c91/4762.413ac4.pdf> (23.4.2024)

Graf č. 1: Rozdelenie podielovej dane z príjmov FO

Zdroj: zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov.

Rozdelenie 70 % príjmov z dane z príjmov fyzických osôb medzi obce je jemne vyvážený proces, ktorý sa snaží adekvátne reflektovať rôzne potreby a charakteristiky obcí. Tento proces je založený na štyroch hlavných kritériách.

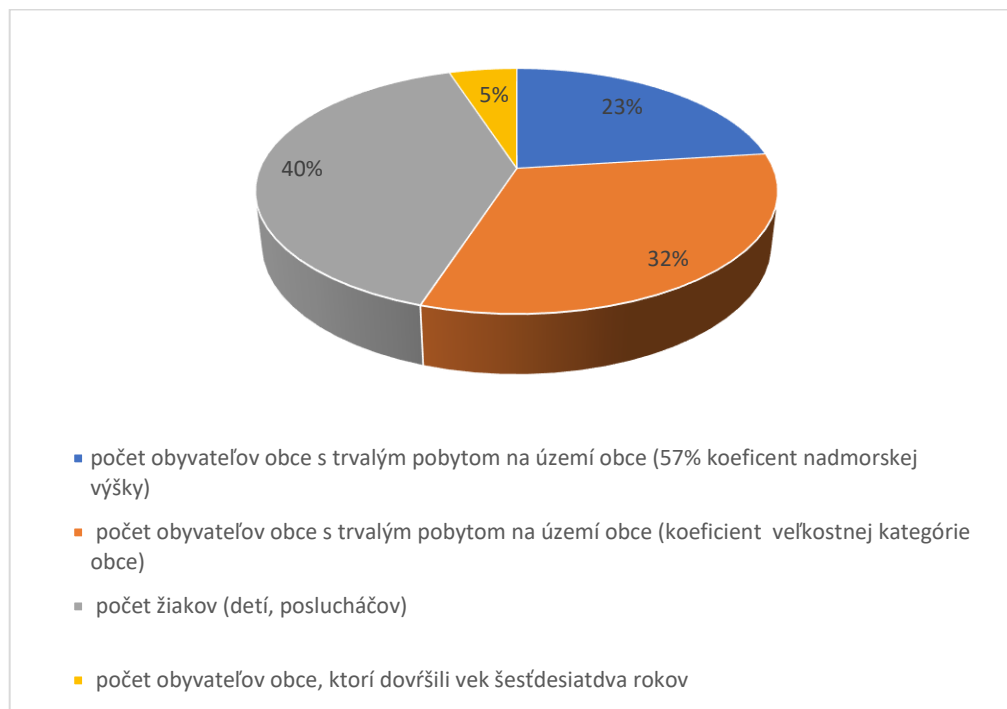
Prvý podiel 23 % je pridelený na základe počtu obyvateľov obce. Toto kritérium zohľadňuje základnú demografickú štruktúru a poskytuje základné finančné prostriedky v závislosti od počtu obyvateľov.

Ďalším dôležitým faktorom je veľkostná kategória obce, ktorá má pridelených 32 % z celkového podielu. Toto rozdelenie odráža rozdielne výzvy a potreby, ktorým čelia obce rôznych veľkostí a umožňuje flexibilnejšie prerozdelenie zdrojov v závislosti od ich špecifik.

Najväčší podiel 40 % je venovaný počtu žiakov a detí v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Toto kritérium poukazuje na dôležitosť vzdelávania mladej generácie, kde väčšie investície do vzdelávania môžu viesť k dlhodobejšiemu rozvoju a prosperite obce.

Posledné kritérium prideluje 5 % podielu na základe počtu obyvateľov nad 62 rokov. Týmto sa zohľadňujú potreby staršej populácie v obciach, čo je kľúčové pre zabezpečenie kvality ich života.

Graf č. 2: vnútorné kritériá rozdelenia podielovej dane medzi obce

Zdroj: Nariadenie vlády o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/668/20090101.html>

Tieto kritériá ako celok reflektujú komplexný prístup k rozdeleniu finančných prostriedkov, ktorý sa snaží podporiť vyvážený rozvoj obcí so zreteľom na ich demografickú štruktúru a vzdelávacie potreby.³⁵

Zber údajov potrebných na rozdeľovanie a poukazovanie výnosu dane z príjmov fyzických osôb obciam na školstvo sa uskutočňuje podľa §7a zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.

Údaje o počte žiakov ZUŠ, detí MŠ a školských zariadení a poslucháčov jazykových škôl v obci sa poskytujú k 15. septembru začínajúceho školského roka prostredníctvom Centrálného registra. Zriaďovatelia škôl a školských zariadení sú povinní oznámiť obci údaje najneskôr do 25. septembra kalendárneho roka za školy a školské zariadenia, ktoré majú sídlo

³⁵ Nariadenie vlády 668/2004 Z. z.. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/668/20090101.html> (10.2. 2024)

na území príslušnej obce a v osobitnom prípade v oblasti stravovania regionálny úrad školskej správy.³⁶

Na určenie finančných prostriedkov pre inštitúcie slúži jednotkový koeficient, ktorý sa používa na výpočet nákladov na žiaka. Slúži ako finančný ukazovateľ na určenie finančných prostriedkov pridelených na jedného študenta v sektore vzdelávania. Tento koeficient zohráva kľúčovú úlohu pri tvorbe rozpočtu a pridelení zdrojov pre školy a vzdelávacie inštitúcie na Slovensku.³⁷

Jednotkový koeficient na prepočítaného žiaka sa vypočíta vzorcom:

$0,40 \times \text{výnos dane z príjmov fyzických osôb} / \text{počet žiakov k 15. 9. v príslušnom roku.}$ ³⁸

Ďalej sa normatívny príspevok na žiaka (jednotkový koeficient), ktorý je na rok 2024-107,08 eur, prepočíta koeficientom podľa typu zariadenia. Hodnoty pre každé zariadenie sú v uvedené v tabuľke č. 1.

---

³⁶ Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/597/> (10.2.2024)

³⁷ Výkon a financovanie originálnych kompetencií. Dostupné na: https://npmodmus.zmos.sk/download_file_f.php?id=1406364 (21.4.2024)

³⁸ MACHÁČKOVÁ, Tatiana- Jednotkový koeficient na prepočítaného žiaka, dostupné na: <https://www.ropoaobce.sk/sk/casopis/uctovnictvo-ropo-a-obci/jednotkovy-koeficient-na-prepocitaneho-ziaka.m-2568.html> (29.12.2023)

Tabuľka č. 1: Hodnoty koeficientov pre jednotlivé zariadenia

Subjekt	Koeficient
1 Žiak základnej umeleckej školy v individuálnej forme vzdelávania	14,7
2 Žiak základnej umeleckej školy v skupinovej forme vzdelávania	4,8
3 Dieťa materskej školy	27,3
4 Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami materskej školy	29,2
5 Dieťa materskej školy pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	68,2
6 Dieťa materskej školy pri zdravotníckom zariadení	40,9
7 Dieťa v školskom klube detí	6
8 Dieťa v školskom klube detí pri základnej škole pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vrátane internátnych škôl	13,2
9 Dieťa v školskom klube detí pri zdravotníckom zariadení	7,9
10 Potenciálny stravník – žiak základnej školy, základnej školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, gymnázia, konzervatória	1,8
11 Potenciálny stravník – žiak základnej školy internátnej, základnej školy internátnej pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, internátneho gymnázia, internátneho konzervatória	3,6
12 Poslucháč jazykovej školy	0,5
13 Dieťa školského internátu z materskej školy, základnej školy, strednej školy	15
14 Dieťa školského internátu zo školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	75
15 Na záujmové vzdelávanie detí v centre voľného času	1,1
16 Dieťa v reedukačnom centre	117
17 Dieťa v liečebno-výchovnom sanatóriu	113
18 Dieťa v centre poradenstva a prevencie	1,5
19 Dieťa v špecializovanom centre poradenstva a prevencie	3
20 Na správu školských objektov podľa počtu detí materskej školy a základnej školy v zriaďovateľskej pôsobnosti obce	1,5

Zdroj: Príloha č. 3a k nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/668/20090101.html>

Pri materských školách do 25 žiakov sa koeficienty pre materskú školu v zriaďovateľskej pôsobnosti obce ešte navyšujú o hodnoty uvedené v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2: Navýšenie koeficientu pre obecné materské školy, ktoré navštevuje menej ako 25 detí

Počet detí v materskej škole (materských školách) zriaďovateľa	Zvýšenie koeficientov (bez ohľadu na vek dieťaťa) o hodnotu
do 10	20,6
11	17,6
12	15
13	12,9
14	11
15	9,4
16	8
17	6,8
18	5,7
19	4,7
20	3,9
21	3,1
22	2,3
23	1,7
24	1,1
25	0,5

Zdroj: Príloha č. 3 k nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/668/20090101.html>

Podľa novely zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa v roku 2022 zmenilo financovanie škôl s neverejným zriaďovateľom. Konkrétne sú to:

- a) zriaďovatelia cirkevnej základnej umeleckej školy,
- b) zriaďovatelia cirkevnej jazykovej školy,
- c) zriaďovatelia cirkevnej materskej školy,
- d) zriaďovatelia cirkevného školského zariadenia,

- e) zriaďovatelia súkromnej základnej umeleckej školy,
- f) zriaďovatelia súkromnej jazykovej školy,
- g) zriaďovatelia súkromnej materskej školy,
- h) zriaďovatelia súkromného školského zariadenia.

Zákon v predchádzajúcej úprave umožňoval obciam stanoviť finančné prostriedky vyššie spomínaným zriaďovateľom pomocou VZN (všeobecne záväzného nariadenia), minimálne vo výške 88 %.

Novela zákona mení tento pomer na 100 % a nie na základe VZN, ale pomocou zmluvy medzi obcou a zriaďovateľom.³⁹

Financovanie škôl v rámci prenesených kompetencií samospráv je na Slovensku založené na normatívnom princípe, kde sú základné a stredné školy financované podľa počtu žiakov a personálnej a ekonomickej náročnosti vzdelávacieho procesu. Tento model financovania je upravený zákonom č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a nariadením vlády SR č. 630/2008 Z. z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia. Financie sú poskytované z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Normatívne finančné prostriedky ministerstvo rozdeľuje na časť finančných prostriedkov určenú na mzdový a prevádzkový normatív.

Mzdový normatív vyjadruje normované ročné náklady na mzdy a platy vrátane poisťného a príspevku zamestnávateľa do poisťovní zamestnancov, ktorí zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces a zamestnancov, ktorí zabezpečujú prevádzku školy pripadajúce na jedného žiaka. Mzdový normatív sa určuje v závislosti od druhu školy, typu školy, zaradenia pedagogických zamestnancov do platových tried, personálnej náročnosti študijného odboru alebo učebného odboru, formy štúdia a vyučovacieho jazyka. Pri určovaní normatívu pre základné školy sa zohľadní aj veľkosť školy. Z dôvodu veľkosti možno normatív zvýšiť najviac na dvojnásobok.

Prevádzkový normatív vyjadruje normované ročné náklady na výchovno-vzdelávací proces a prevádzku školy bez osobných nákladov pripadajúce na jedného žiaka. Prevádzkový

---

³⁹ Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> (19.2.2024)

normatív sa určuje v závislosti od druhu školy, typu školy, ekonomickej náročnosti študijného odboru alebo učebného odboru, formy štúdia, vyučovacieho jazyka a teplotných podmienok v mieste školy. Pri určovaní normatívu pre základné školy sa zohľadní aj veľkosť školy. Z dôvodu veľkosti možno normatív zvýšiť najviac na dvojnásobok.⁴⁰

---

⁴⁰ KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid Kompetencie obce pri financovaní škôl a školských zariadení. Dostupné na: <https://www.ropoaobce.sk/sk/casopis/uctovnictvo-ropo-a-obci/kompetencie-obce-pri-financovani-skol-a-skolskych-zariadeni.m-106.html> (2.1.2024)

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

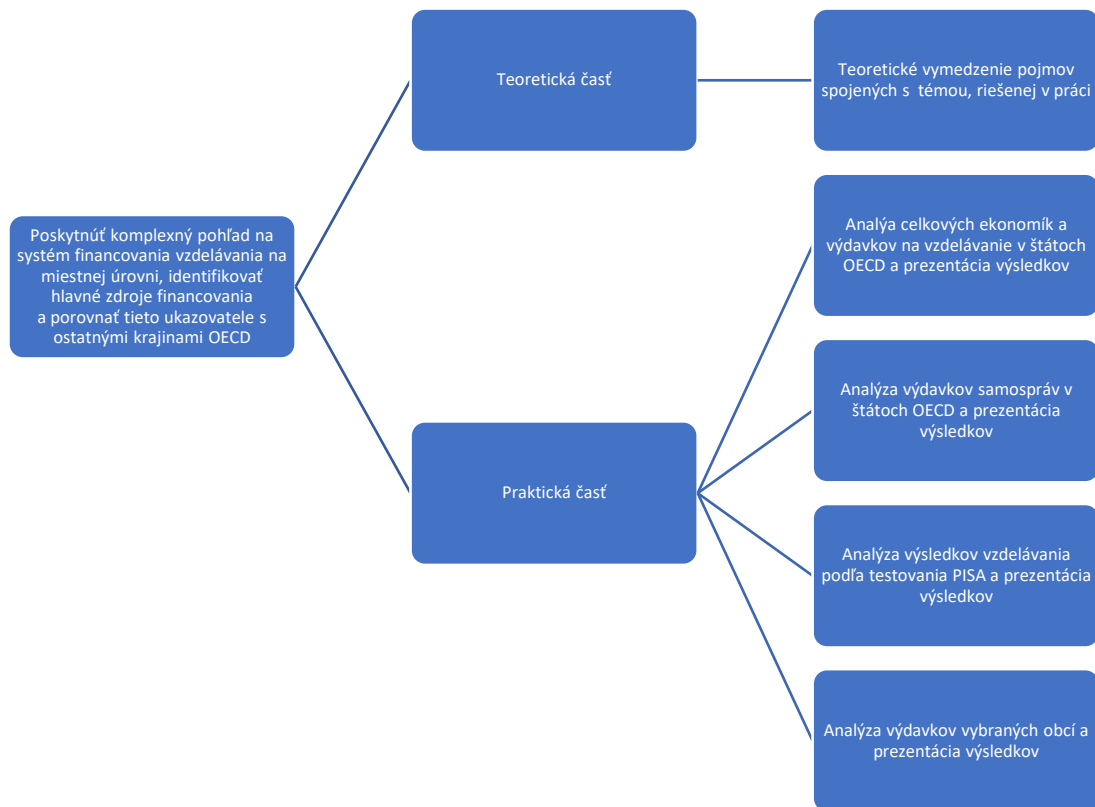
Hlavným cieľom tejto práce je poskytnúť komplexný pohľad na systém financovania vzdelávania na miestnej úrovni, identifikovať hlavné zdroje financovania a porovnať tieto ukazovatele s ostatnými krajinami OECD. Čiastkovým cieľom je vyhodnotiť, ako financovanie odráža priority vzdelávania na lokálnej úrovni v rámci širšieho sociálno-ekonomického kontextu. Ďalším čiastkovým cieľom je vyzdvihnúť úlohu, ktorú obce zohrávajú pri zabezpečovaní kvality a dostupnosti vzdelávacích služieb.

Pri spracovaní bakalárskej práce na tému Kompetencie obcí v oblasti vzdelávania, bolo potrebné sa najprv oboznámiť s teoretickým základom riešenej témy. Čerpali sme z prác domácich aj zahraničných autorov, legislatívneho rámca Slovenskej republiky a internetových zdrojov.

Práca sa skladá z dvoch hlavných častí. Teoretická časť sa na základe rešerše snaží charakterizovať pojmy ako napríklad vzdelávanie, pomocou analýzy legislatívy klasifikovať napríklad školstvo na Slovensku a kompetencie obcí v tejto oblasti.

V aplikačnej časti sme použili komparatívnu metódu pri hodnotení HDP štátov a výdavkov na vzdelávanie. Použili sme porovnávaciu analýzu pri percentuálnych výdavkoch samospráv jednotlivých štátov. Ďalej sa venujeme aj otázke, či vyššie výdavky na žiaka môžu prispievať k lepším študijným výsledkom. Na tento účel sme skúmali závislosť výdavkov na žiaka primárneho vzdelávania a priemerné výsledky v testovaní PISA. Analyzovali sme verejné výdavky rozdelené podľa jednotlivých úrovní verejnej správy v štátoch OECD. Ďalej sme porovnávali výdavky samospráv v štátoch OECD pomocou komparatívnej metódy. Taktiež sme sa zamerali na výdavky vybraných obcí na vzdelávanie, ako i na zdroje obcí na plnenie ich kompetencií a navzájom ich porovnávali. Pri všetkých spracovaniach dát a prezentácií výsledkov sme používali grafické alebo tabuľkové zobrazenie.

Graf č. 3: Strom cieľov práce

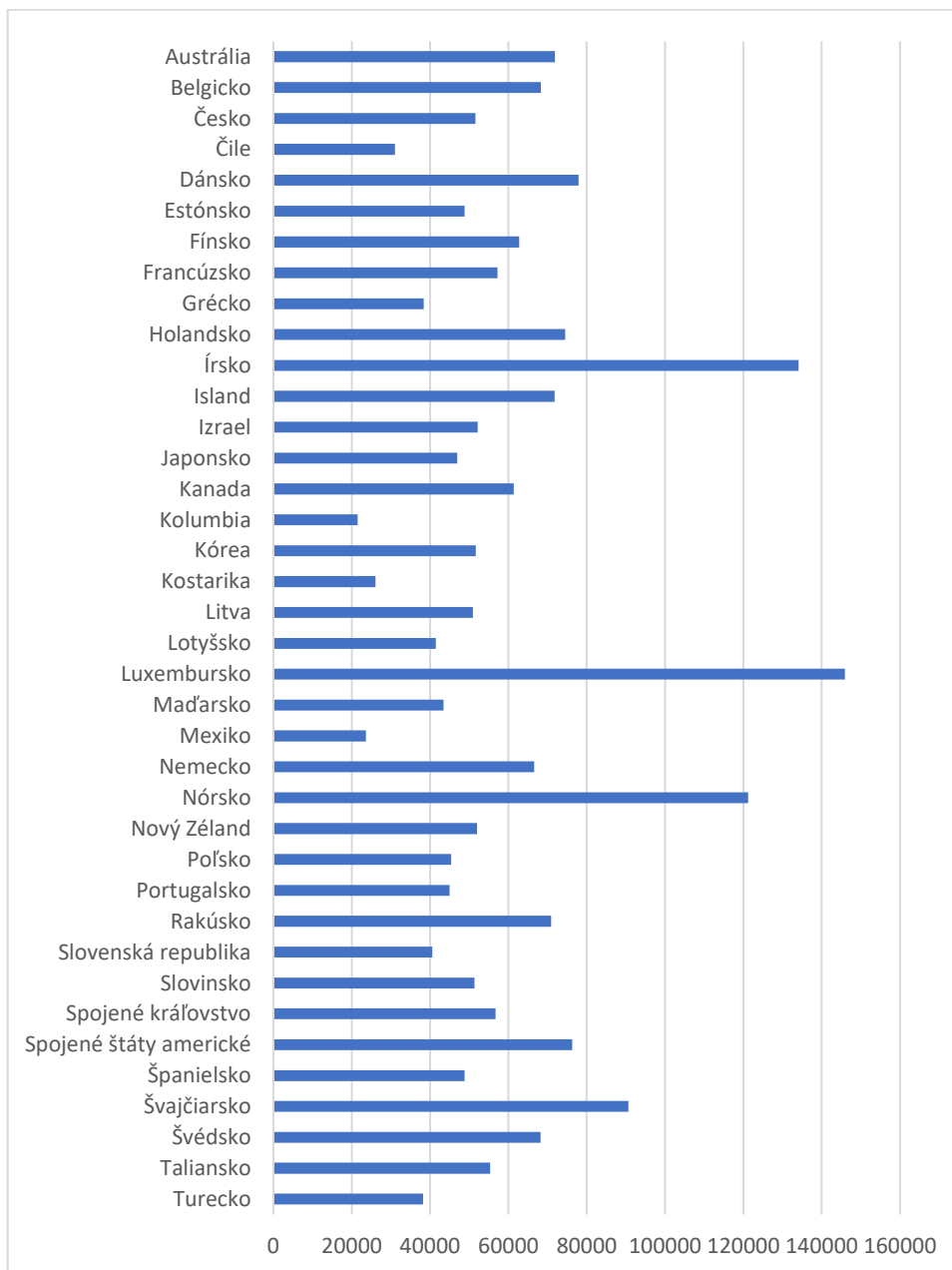

Zdroj: vlastné spracovanie

3 VÝSLEDKY A DISKUSIA

V úvode aplikačnej časti sme sa venovali porovnaniu celkových síl ekonomík vybraných štátov OECD. Toto porovnanie poukazuje na rozdielne finančné možnosti jednotlivých štátov pri rozdeľovaní zdrojov pre obce na kompetencie, ktoré plnia a teda aj na kompetencie v oblasti vzdelávania.

Graf č. 4: HDP krajín spoločnosti OECD za rok 2022 v EUR na obyvateľa

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm> (25.2.2024)

Keďže databáza OECD uvádza hodnoty v dolároch, prepočítali sme hodnoty na eurá, pre ktoré sme použili kurz z 1. 4. 2024, ktorý bol 1 USD= 0,93 EUR. Hrubý domáci produkt (HDP) je štandardným ukazovateľom hodnoty vytvorenej prostredníctvom výroby tovarov a služieb v krajine počas určitého obdobia. Takisto meria príjem získaný z tejto produkcie alebo celkové výdavky na konečné tovary a služby (okrem dovozu). Hoci je HDP najdôležitejším ukazovateľom na zachytenie ekonomickej aktivity, nedostatočne poskytuje vhodnú mieru materiálnej pohody ľudí, pre ktorú môžu byť vhodnejšie alternatívne ukazovatele. Tento ukazovateľ je založený na nominálnom HDP (tiež nazývanom HDP v stálych cenách) a je dostupný v rôznych meraniach: americké doláre a americké doláre na obyvateľa (PPP). Všetky krajiny OECD kompilujú svoje údaje podľa Systému národných účtov (SNA) z roku 2008. Tento ukazovateľ je menej vhodný pre porovnania v čase, keďže vývoj nie je spôsobený len skutočným rastom, ale aj zmenami v cenách a PPP.⁴¹

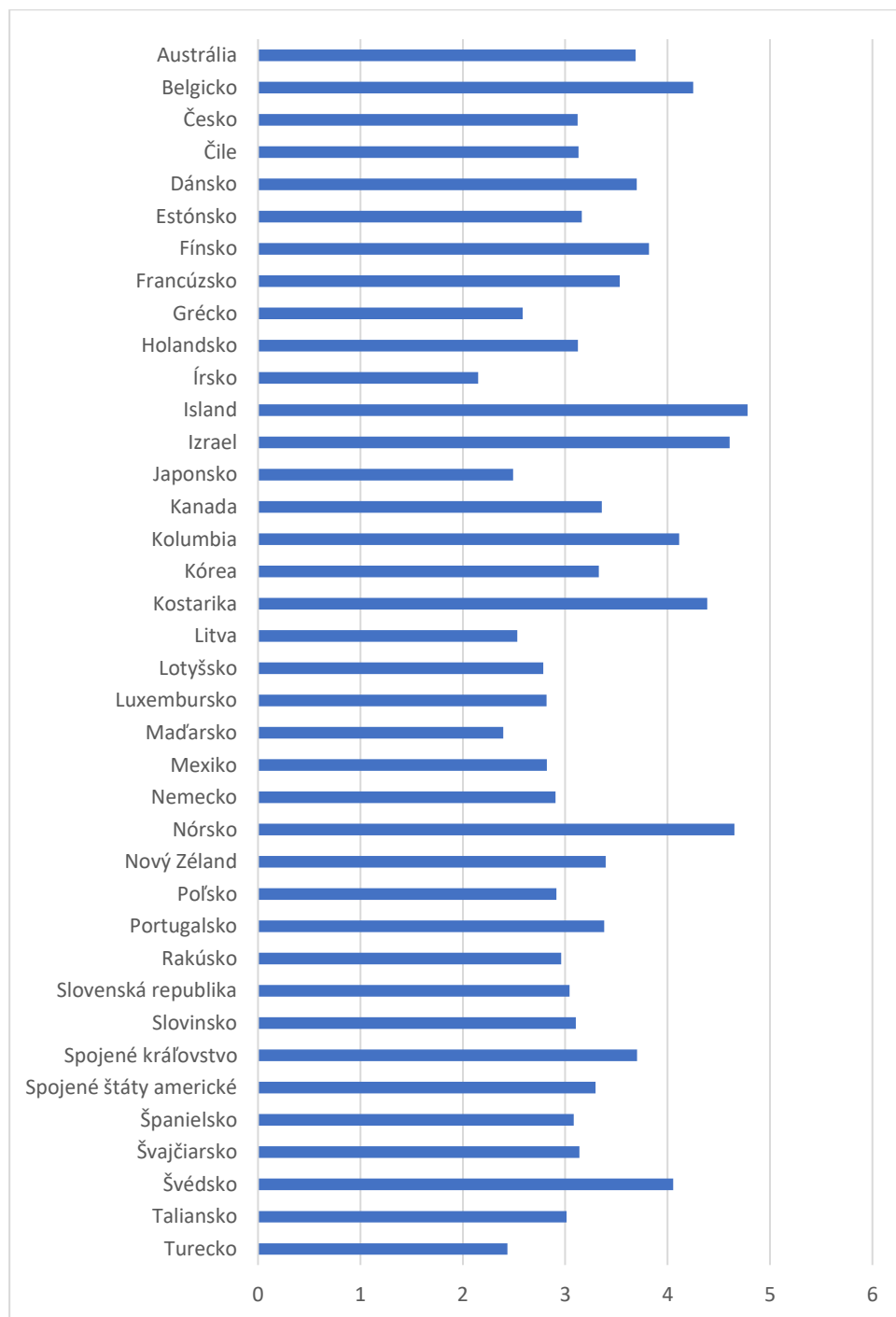
Slovenská republika sa podľa tohto ukazovateľa pohybuje na úrovni približne 40 000 Eur na obyvateľa, čo je porovnateľné so štátmi ako je Maďarsko alebo Lotyšsko.

Ďalej sa v práci venujeme výdavkom na vzdelávanie. OECD pravidelne publikuje správy, ako je "Education at a Glance", ktoré poskytujú podrobné údaje a analýzy výdavkov na vzdelávanie v jej členských štátoch. Tieto správy umožňujú porovnávanie výdavkov na vzdelávanie medzi krajinami a identifikáciu trendov a najlepších praxí. Tento ukazovateľ je v percentuálnom vyjadrení z celkového HDP jednotlivých štátov OECD na základné až stredné školy a vyššie stredné vzdelávanie.

---

⁴¹OECD.Gross domestic product (GDP). Dostupné z: <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm> (25.2.2024)

Graf č. 5: Verejné výdavky na vzdelávanie krajín OECD 2019/2020 v % HDP

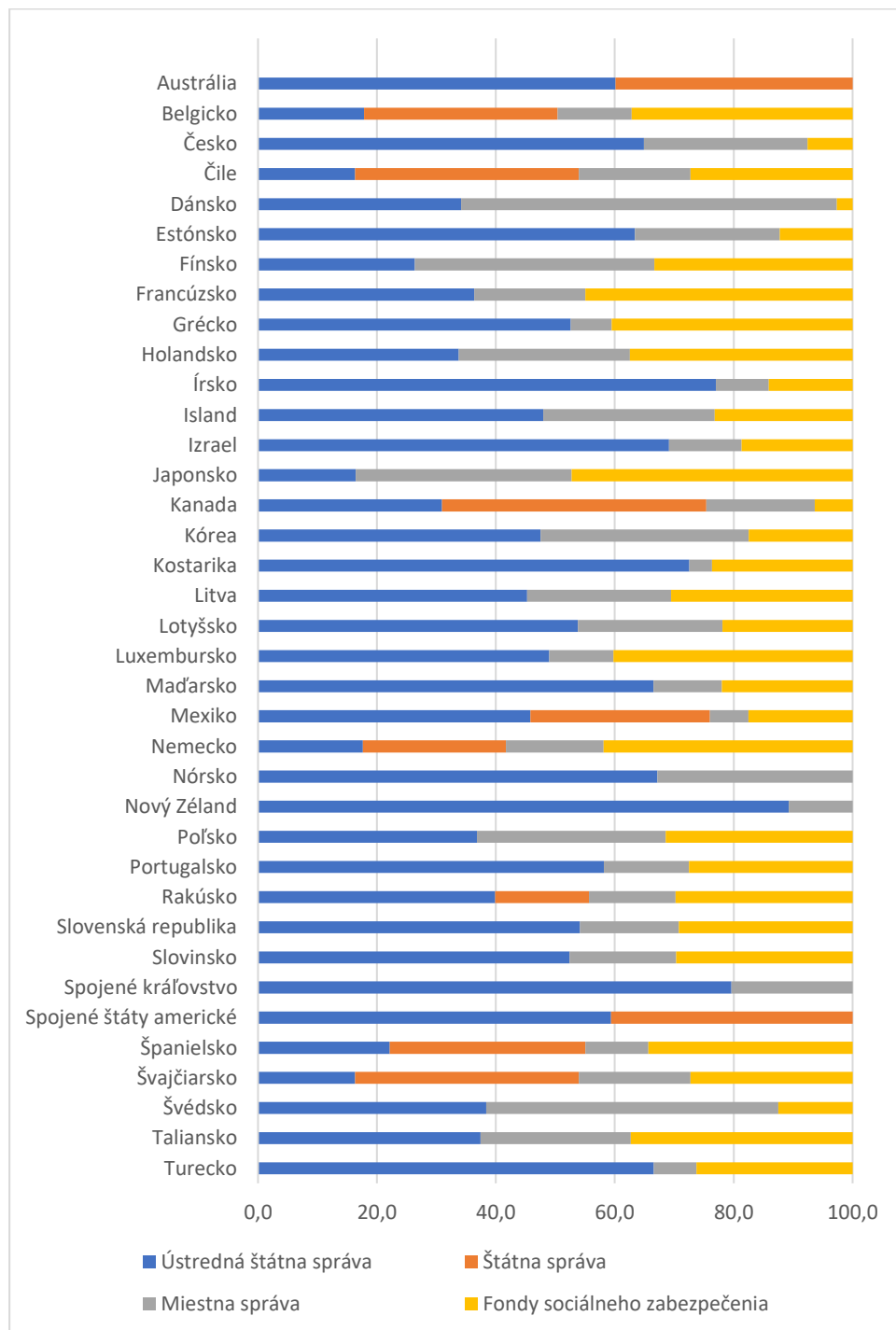
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2023_e13bef63-en (28.2.2024)

Výdavky na vzdelávanie v štátoch OECD predstavujú dôležitý ukazovateľ záväzku týchto krajín k podpore vzdelávania a rozvoju ľudského kapitálu. Slovensko poskytlo na

vzdelávanie v školskom roku 2019/2020 približne 3,041 % zo svojho HDP. Je to porovnateľné s ostatnými krajinami, ktoré sú v jeho geopolitickej a hospodárskej blízkosti, napríklad Poľsko s 2,913 %, ale nižšie ako je priemer krajín OECD, ktorý je 3,308 %. V akademickej diskusii sa často uvádza, že investície do vzdelávania sú kritické pre dlhodobý hospodársky rast a sociálny rozvoj. V prípade Slovenska teda nízky podiel verejných výdavkov na vzdelávanie v percentách HDP môže poukazovať na potenciálne slabiny v investičnej stratégii, ktoré by mohli mať dlhodobé negatívne dôsledky na ekonomickú konkurencieschopnosť a spoločenskú prosperitu.

V tejto súvislosti by bolo vhodné zvážiť možnosti zvýšenia investícií do vzdelávania s cieľom zabezpečiť, aby vzdelávací systém Slovenskej republiky zostal relevantný a prispôsobivý na dynamicky sa meniaci globálny trh práce a technologické inovácie. Akademický výskum často koreluje silné vzdelávacie systémy s vysokou úrovňou inovácií, vysokou kvalitou pracovnej sily a s rastom HDP, čo sú kľúčové indikátory pre rozvojový potenciál krajiny.

Graf č. 6 : Rozdelenie výdavkov verejnej správy na jednotlivých úrovniach verejnej správy, za rok 2021 štátov OECD

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2023_3d5c5d31-en (27.4.2024)

Graf č. 6, ktorý ukazuje rozdelenie verejných výdavkov podľa jednotlivých úrovní správy v štátoch OECD za rok 2021, je základným ukazovateľom alokácie finančných zdrojov v oblasti administratívnej štruktúry štátu. V prípade Slovenska odhaľuje pomerne nižší podiel výdavkov pridelovaných lokálnym vládam, čo môže byť dôležité pre oblasť vzdelávania.

Z hľadiska ekonomických teórií o fiškálnej decentralizácii, je všeobecne uznávané, že decentralizácia môže zlepšiť efektivitu a efektívnosť verejných služieb tým, že umožňuje lepšie prispôsobenie sa lokálnym potrebám. Lokálne vlády sú často v priamom kontakte s občanmi a majú hlbšie porozumenie špecifických potrieb svojich komunít, vrátane vzdelávania.⁴²

Avšak v prípade Slovenskej republiky, kde výdavky lokálnej správy tvoria menšiu časť rozpočtu v porovnaní s ústrednou štátnou správou, by to mohlo signalizovať, že oblasť vzdelávania je významne ovplyvňovaná a riadená na centrálnej úrovni. Tento prístup môže mať výhody v zmysle jednotnosti a konzistentnosti vzdelávacích štandardov na národnej úrovni, ale tiež potenciálne nevýhody v nedostatočnej flexibilitate a inováciách prispôbovaných miestnym požiadavkám.

Ak by bola väčšia časť zdrojov presunutá na lokálne vlády, mohlo by to posilniť ich schopnosť realizovať cieľavedomé vzdelávacie programy, podporovať inovatívne prístupy k pedagogike a vytvárať vzdelávací obsah, ktorý lepšie reflektuje lokálne požiadavky. Takáto decentralizácia by mohla umožniť lepšie prerozdelenie zdrojov na podporu škôl so špecifickými potrebami a vytvorenie podnetného prostredia pre zapojenie komunity do procesu vzdelávania.

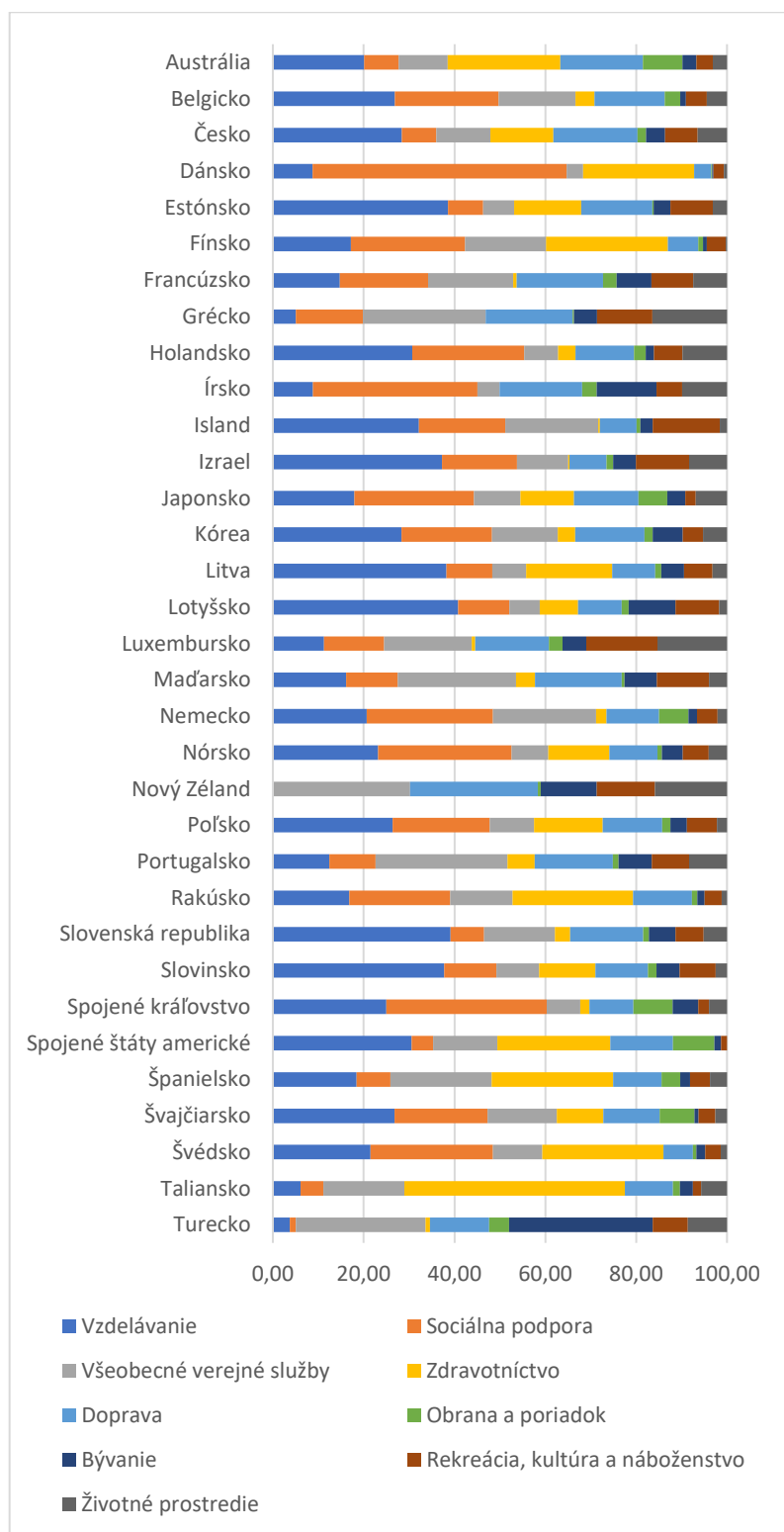
Celkovo nízky podiel výdavkov na lokálnej úrovni na Slovensku môže limitovať potenciál samospráv vytvárať a implementovať vzdelávacie stratégie, ktoré sú prispôbované špecifickým potrebám a podmienkam ich oblasti. Z tohto pohľadu je fiškálna decentralizácia kľúčovou otázkou pre budúce vzdelávacie a rozpočtové reformy na Slovensku, ktoré by mohli prispieť k vyššej kvalite a prístupnosti vzdelávania na všetkých úrovniach.⁴³

---

⁴² FEDELINO. Annalisa. Making Fiscal Decentralization Work. 2010

⁴³ OECD. Reviews of School Resources: Slovak Republic 2015, Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/oecd-reviews-of-school-resources-slovak-republic-2015/governance-of-schooling-and-the-school-network-in-the-slovak-republic_9789264247567-6-en

Graf č. 7: Percentuálny podiel výdavkov samospráv dostupných štátov OECD za rok 2020

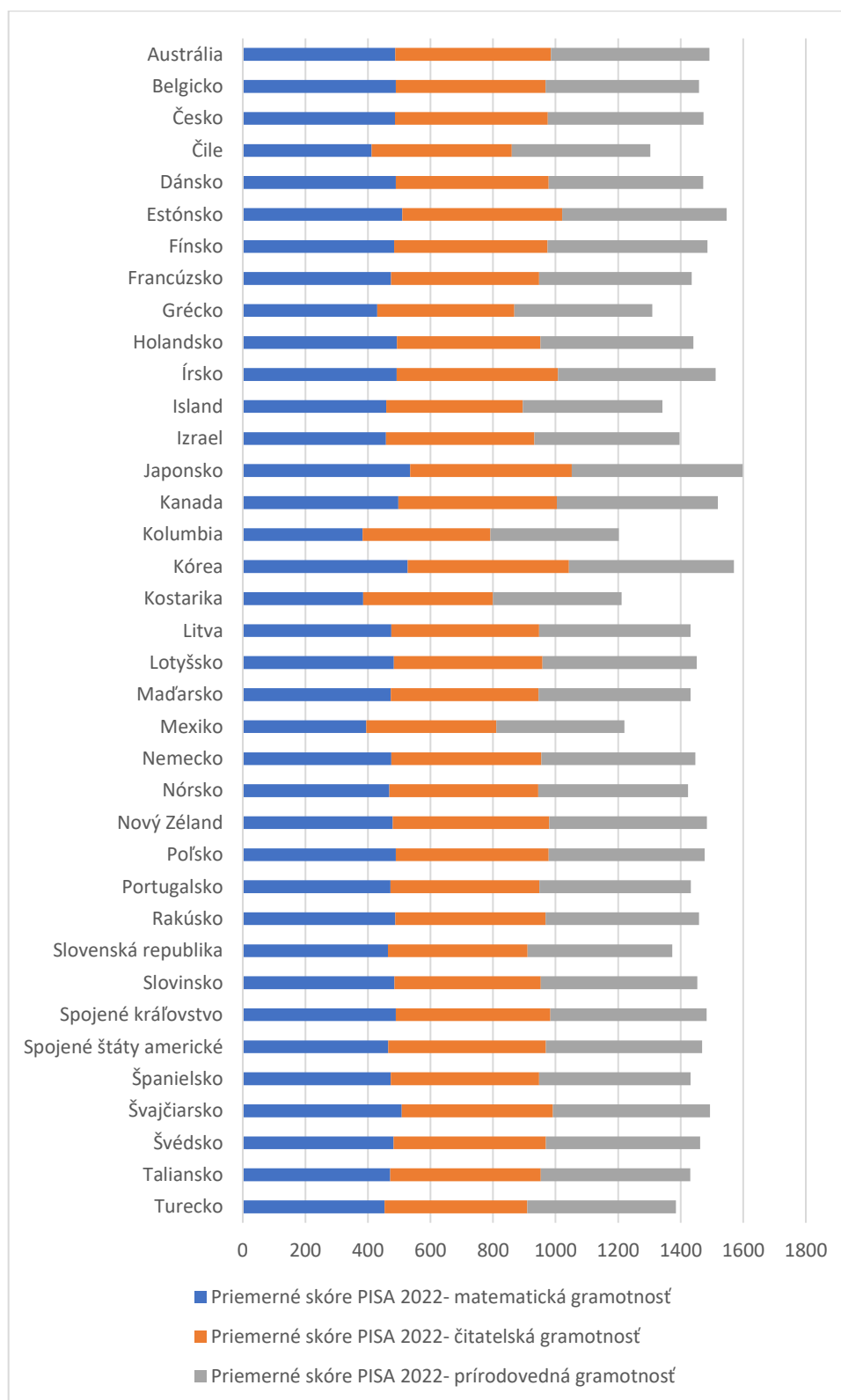

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: https://www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/oecd-regions-and-cities-at-a-glance-2020_959d5ba0-en (26.2.2024)

V grafe č. 7 je uvedené percentuálne vyjadrenie výdavkov samospráv v štátoch OECD za rok 2020. Pri pohľade na rozdelenie výdavkov samospráv v krajinách OECD podľa rôznych kategórií, ako sú vzdelávanie, sociálna podpora, zdravotníctvo, bezpečnosť a iné, je možné zanalyzovať, ako rôzne krajiny alokujú svoje zdroje na podporu základných a doplnkových služieb pre svojich občanov. V oblasti vzdelávania je zrejmé, že niektoré samosprávy, ako napríklad samosprávy v Slovenskej republike, kladú enormný dôraz na investície do vzdelávania, čo predstavuje približne 40 % z ich celkových výdavkov. Tento fakt poukazuje na uznávanie vzdelávania ako základného piliera spoločenského rozvoja. Sociálna podpora, ktorá zahŕňa široké spektrum služieb, ako napríklad starostlivosť o seniorov, tiež zaujíma významnú časť rozpočtov samospráv v krajinách, ako napríklad Švédsko. Tento trend odzrkadľuje silný sociálny štát a záväzok k poskytovaniu bezpečnostnej siete pre všetkých občanov. V sektore zdravotníctva je zaujímavé pozorovať, že krajiny ako Taliansko vyčleňujú významnú časť svojich výdavkov na zdravotnú starostlivosť, čo reflektuje demografické trendy, pretože ich populácia starne vysokým tempom, čo zapríčiňuje ich zvýšenú potrebu zdravotných služieb. Bezpečnosť a kultúra, hoci predstavujú menšie podiely v rozpočtoch, sú neoddeliteľnou súčasťou celkovej kvality života v spoločnosti. Menšie percentuálne zastúpenie v týchto kategóriách môže naznačovať alternatívne financovanie alebo iné priority. Musíme ale aj brať do úvahy rôzne legislatívne a organizačné rozdelenie kompetencií samospráv v rámci rôznych krajín. Napríklad na Slovensku môžu byť výdavky ovplyvnené vyšším prenosom kompetencií v oblasti vzdelávania z centrálnej úrovne.

V práci pokračujeme porovnaním úspešnosti žiakov v rôznych štátoch. Pre tento účel použijeme výsledky PISA, ktorý je programom OECD pre medzinárodné hodnotenie žiakov. Testovanie PISA je dôležité pre hodnotenie výsledkov vzdelávania z hľadiska požiadaviek trhu práce, zameriava sa na žiakov na konci povinnej školskej dochádzky, čo vyhovuje aj požiadavkám pre naplnenie cieľov bakalárskej práce.

Graf č. 8: Výsledky testovania PISA v krajinách OECD za rok 2022.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: <https://www.oecd.org/pisa/data/2022database/> (20.2.2024)

Na grafe č. 8, ktorý zobrazuje priemerné skóre v oblasti matematickej gramotnosti, čitateľskej gramotnosti a prírodovedeckej gramotnosti (PISA 2022) pre rôzne krajiny, môžeme vidieť, ako sa Slovensko umiestňuje v porovnaní s inými krajinami.

Slovenská republika má v porovnaní s ostatnými krajinami v PISA testoch za rok 2022 nasledujúce priemerné skóre:

Matematická gramotnosť: 464

Čitateľská gramotnosť: 447

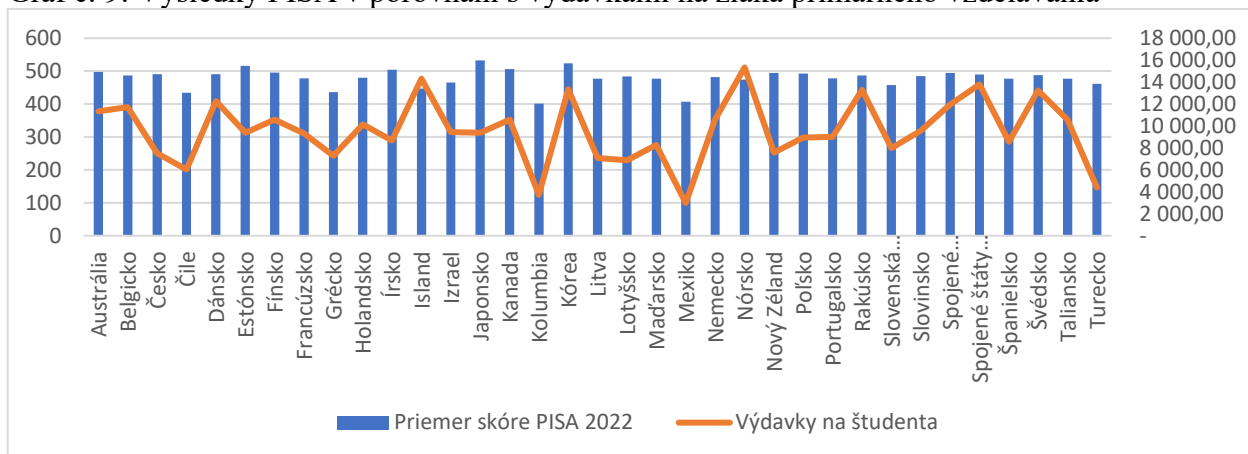
Prírodovedná gramotnosť: 462

Keď sa pozrieme na tieto hodnoty v kontexte ostatných krajín v databáze, Slovensko dosahuje nižšie skóre než mnohé porovnávané štáty. Napríklad v matematickej gramotnosti je Slovensko nižšie než susedné krajiny ako Rakúsko, Česká republika alebo Poľsko. Podobne to platí aj pre čitateľskú a prírodovednú gramotnosť.

Najbližšie k Slovensku sú z hľadiska výsledkov krajiny ako Mexiko a Kolumbia, ktoré majú však ešte nižšie skóre v každej kategórii. Oproti tomu, krajinám ako Estónsko, Fínsko a Japonsko, ktoré patria medzi tie s najvyššími skóre, sa Slovensko ani nepribližuje.

V celkovom porovnaní je teda Slovenská republika na nižšej úrovni v porovnaní so štátmi OECD v oblastiach hodnotených testami PISA, čo poukazuje na potrebu zlepšenia v oblasti vzdelávania.

Graf č. 9: Výsledky PISA v porovnaní s výdavkami na žiaka primárneho vzdelávania

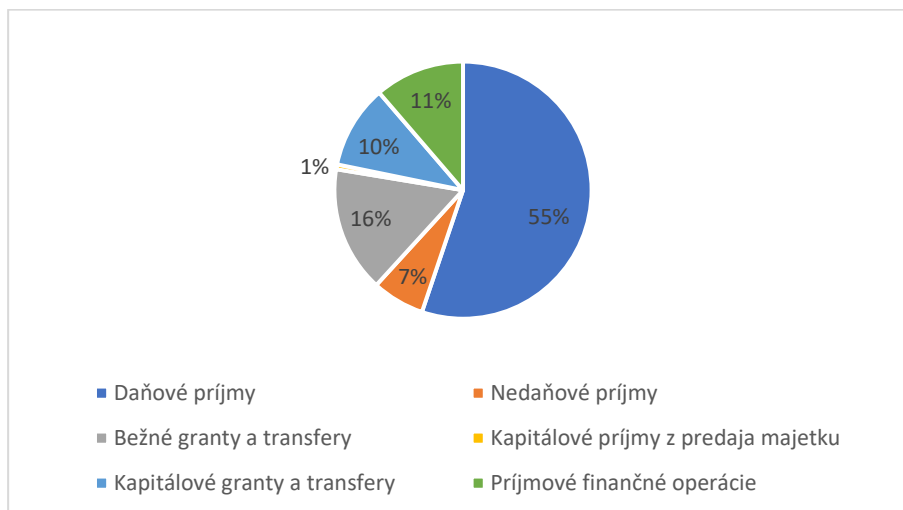
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov dostupných na: <https://www.oecd.org/pisa/data/2022database/> a https://www.oecd.org/education/EAG2022_X3-C.pdf?_ga=2.67969429.5085451.1714238253-1338888090.1707990022 (20.2.2024)

Dostali sme sa k zaujímavému zisteniu po analýze vzťahu medzi priemerným skóre PISA, ktoré sme získali ako aritmetický priemer z testovania PISA 2022 z troch základných disciplín, ktorými sú čitateľská gramotnosť, prírodovedná gramotnosť a matematická gramotnosť a výdavkami na žiaka primárneho vzdelávania v eurách. Na vyhodnotenie sme použili program GRETL a naša korelačná analýza odhalila Pearsonov korelačný koeficient 0,526. Tento údaj hovorí o stredne silnej pozitívnej korelácii, ktorá nám naznačuje, že krajiny investujúce viac finančných prostriedkov na vzdelávanie jednotlivých študentov majú tendenciu dosahovať lepšie výsledky v testoch PISA. Zdá sa, že čím viac sa investuje do vzdelávania študentov, tým lepšie výsledky v medzinárodnom meradle môžeme očakávať. Samozrejme existujú aj výnimky, ktoré sa vymykajú tomuto predpokladu. Napríklad u Turecka, ktoré má výdavky na žiaka pomerne nízke, by sa dali očakávať podpriemerné výsledky. Napriek tomu, Turecko dosahuje v meraniach PISA výsledky priemerné. Alebo aj Japonsko, ktoré s pomerne priemernými výdavkami na žiaka dosahuje nadpriemerné skóre.

V práci pokračujeme podrobnejšou analýzou príjmov a výdavkov obcí. Táto analýza slúži na kvantitatívne rozdelenie zdrojov, ktoré obce vynakladajú na svoje kompetencie, aj v oblasti vzdelávania. Ako prvú obec sme v práci spracovali hlavné mesto Slovenska, Bratislavu. Tento výber je z dôvodu počtu obyvateľov, ktorý je najvyšší na Slovensku, aby sme mohli porovnať rozdiely s menšími obcami ale aj preto, že mesto Bratislava má pomerne kvalitne spracované viacročné rozpočty a záverečné účty mesta. Toto mesto je špecifické mestskými časťami, ktoré

tiež vykonávajú výkon samosprávy. Preto tieto údaje môžu byť skreslené pri celkovom vyjadrení.

Graf č. 10: Rozdelenie zdrojov príjmov mesta Bratislava za rok 2024

Zdroj: rozpočet mesta Bratislava za rok 2024 dostupný na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Schvaleny_rozporcet_hlavneho_mesta_SR_Bratislavy_76fdab57f8.pdf (20.3. 2024)

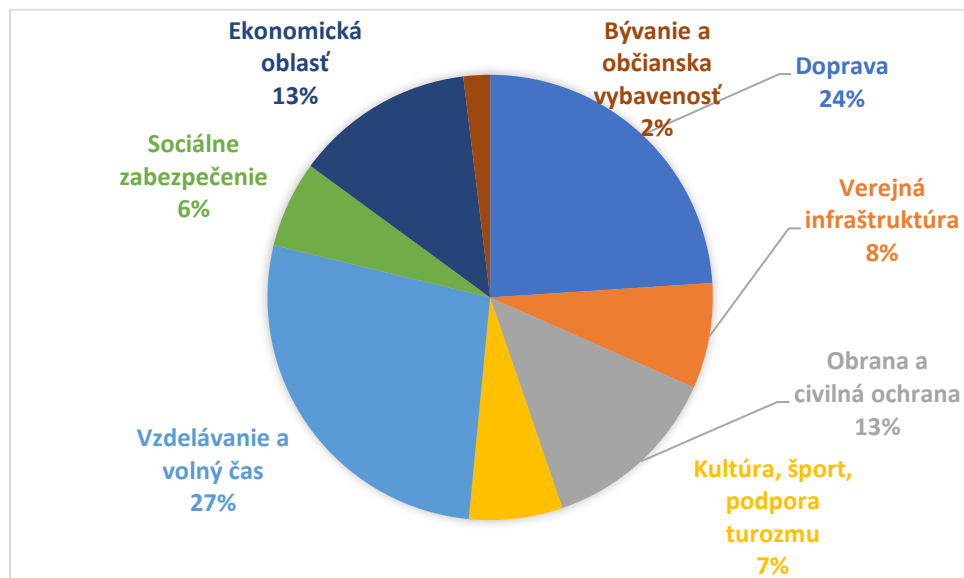
Na grafe č. 10, vidíme percentuálne rozdelenie príjmov mesta Bratislava za rok 2024. Daňové príjmy, predstavujú až 55 % celkového objemu príjmov, čo je celkom bežné pre mestské rozpočty. Tieto príjmy zvyčajne zahŕňajú dane z nehnuteľností, miestne dane a podiely na štátnych daniach, ktoré mesto vyberá a používa na financovanie svojich služieb.

Bežné granty a transfery, predstavujú finančné prostriedky, ktoré mesto dostáva od vyšších úrovní vlády alebo od medzinárodných organizácií, ktoré sú určené na konkrétne výdavkové položky alebo projekty.

Nedaňové príjmy zahŕňajú rôzne poplatky a pokuty, ktoré mesto vyberá, ako sú napríklad poplatky za vydanie rôznych povolení a licencií alebo príjmy z mestských služieb.

Práca pokračuje grafom č. 11, vidíme na ňom percentuálne rozdelenie bežných výdavkov podľa programovej štruktúry.

Graf č. 11: Rozdelenie výdavkov podľa programovej štruktúry mesta Bratislava za rok 2024

Zdroj: rozpočet mesta Bratislava za rok 2024 dostupný na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Schvaleny_rozporcet_hlavneho_mesta_SR_Bratislavy_76fdab57f8.pdf (20.4.2024)

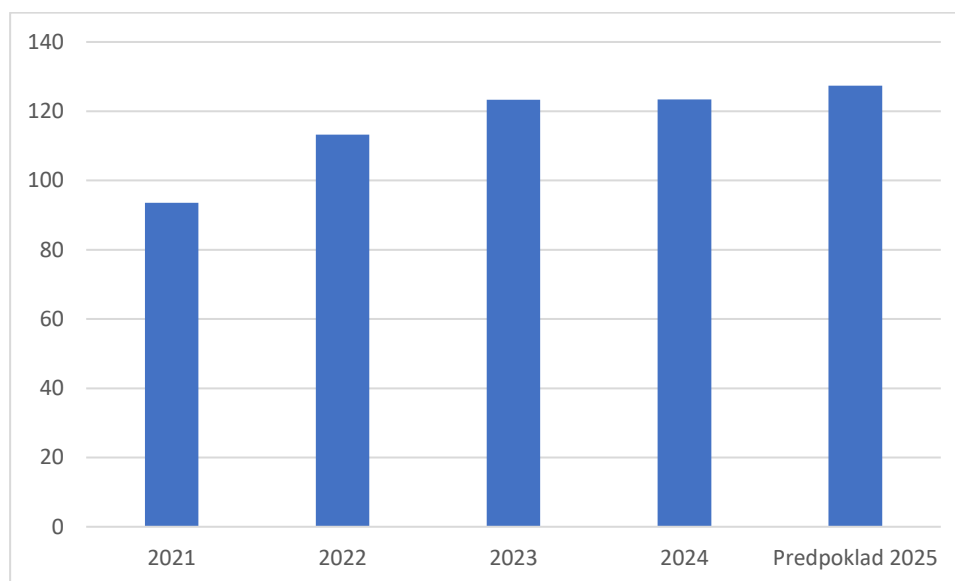
Graf č. 11 prezentuje programovú štruktúru bežných výdavkov hlavného mesta Slovenskej republiky, Bratislavy, za fiškálny rok 2024. V práci kladieme dôraz na segment vzdelávania, ktorý tvorí podstatnú časť rozpočtových alokácií aj v Bratislave s 27 % podielom z celkových bežných výdavkov.

Tento významný podiel finančných prostriedkov alokovaných na vzdelávanie a voľný čas, poukazuje na finančné riadenie, ktoré priznáva vzdelávaniu vysokú dôležitosť. Rozhodnutie investovať viac ako štvrtinu bežných výdavkov do tejto sféry, môže byť interpretované ako odraz strategickej orientácie mesta na formovanie vzdelanej spoločnosti, s dôrazom na celoživotné vzdelávanie a kvalitu života.

V kontexte teórie verejnej voľby, môže byť tento výrazný podiel pre vzdelávanie a voľný čas vnímaný ako odpoveď na preferencie obyvateľstva mesta, kde dopyt po vzdelávacích službách a kvalitných voľnočasových aktivitách je vysoký. Vzhľadom na to, že Bratislava je významným vzdelávacím centrom s bohatou ponukou kultúrnych a športových zariadení, takéto rozdelenie výdavkov reflektuje záväzok mesta poskytovať a udržiavať široký rozsah vzdelávacích možností a iniciatív zameraných na zlepšenie života občanov.

Je taktiež dôležité poznamenať, že ostatné kategórie ako ekonomická oblasť (13 %), obrana a civilná ochrana (13 %), a doprava (24 %) sú tiež významne zastúpené. Avšak dominancia vzdelávania a voľného času naznačuje význam, ktorý mesto pripisuje rozvoju týchto oblastí, a ukazuje na preferencie mestskej politiky zameranej na podporu a rozvoj ľudského kapitálu v meste.

Graf č. 12: Výdavky na vzdelávanie a voľný čas v jednotlivých rokoch mesta Bratislava v mil. eur

Zdroj: Rozpočet mesta Bratislava na rok 2024-2026 dostupný na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Schvaleny_rozpocet_hlavneho_mesta_SR_Bratislavy_76fdab57f8.pdf (20.3.2024)

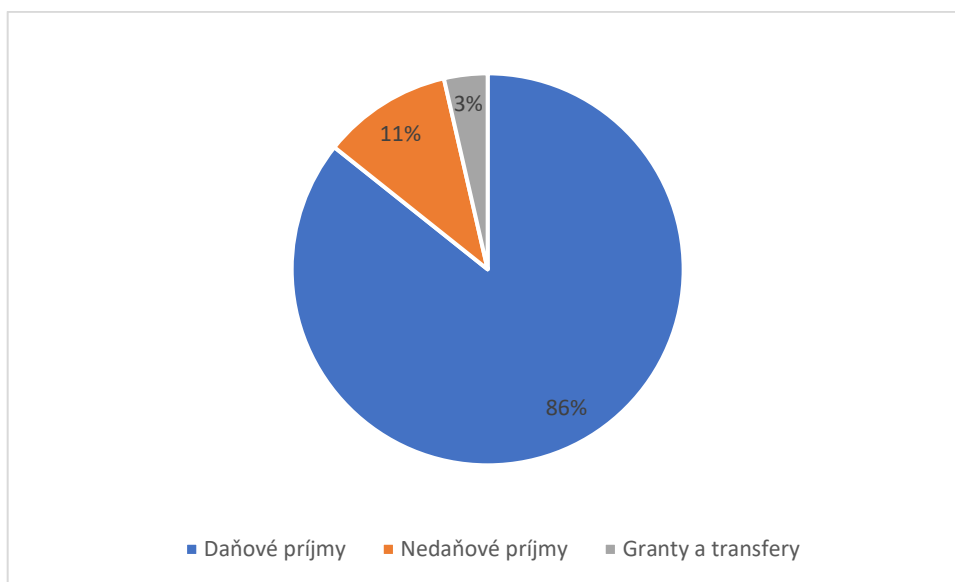
Graf č. 12 zobrazuje vývoj výdavkov na vzdelávanie a voľný čas v jednotlivých rokoch mesta Bratislava.

Pri takomto vzore vývoja sú možné rôzne dôvody - demografické zmeny, zvyšovanie kvality vzdelávacích služieb, investície do športových a voľnočasových zariadení, alebo politické rozhodnutia zamerané na zlepšenie vzdelávacieho sektora. Čo potvrdzuje aj záverečný účet mesta Bratislava za rok 2022 kde sa píše: „Ďalším dôvodom nárastu bol prirodzený nárast počtu detí a žiakov v existujúcich a novovzniknutých školách a školských zariadeniach, ktorý je očakávaný aj v budúcnosti v dôsledku nárastu populačnej krivky.⁴⁴

⁴⁴ Záverečný účet mesta Bratislava za rok 2022. Dostupné na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Zaverecny_ucet_HM_SR_BA_za_rok_2022_62668b6e6a.pdf (20.4. 2024)

Práca pokračuje grafickým zobrazením príjmov mesta Nová Dubnica. Obec sme vybrali z dôvodu primeraného počtu obyvateľov na obec strednej veľkosti a s dobre dostupnými a spracovanými rozpočtami a dokumentami mesta.

Graf č. 13: Rozdelenie zdrojov príjmov mesta Nová Dubnica za rok 2024

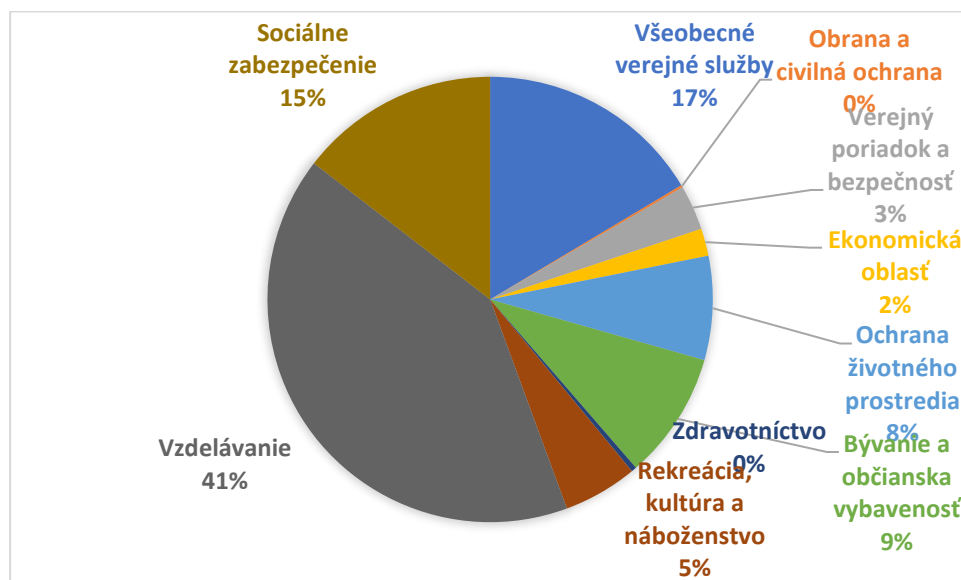

Zdroj: Rozpočet mesta Nová Dubnica na rok 2024 dostupný na:

https://novadubnica.eu/data/uploads/files/uctovne_rozpocet/10_Rozpo%C4%8Det%20Mesta%20ND%20na%202024-2026.pdf (22.3.2024)

Rovnako, ako pri Bratislave sme porovnávali zdroje príjmov aj u mesta Nová Dubnica. Je to mesto neďaleko Trenčína s počtom obyvateľov 10 942. Podobne ako pri meste Bratislava, aj príjmy mesta Nová Dubnica tvoria z najväčšej časti daňové príjmy, v menšej miere sú zastúpené nedaňové príjmy a granty a transfery.

Graf č. 14: Rozdelenie bežných výdavkov podľa programovej štruktúry mesta Nová Dubnica za rok 2024

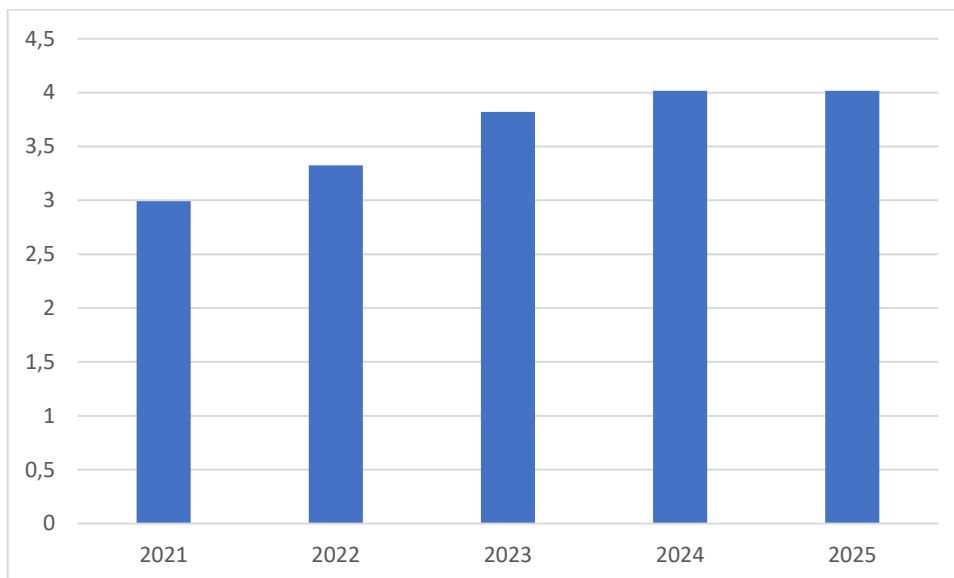

Zdroj: rozpočet mesta Nová Dubnica za roky 2024 dostupný na: https://novadubnica.eu/data/uploads/files/uctovne_rozpocet/10_Rozpo% C4% 8Det% 20Mesta% 20ND% 20na% 202024-2026.pdf (21.4.2024)

Na grafe č. 14 je zobrazená programová štruktúra bežných výdavkov. Pri komparácii s mestom Bratislava vidíme, že výdavky na vzdelávanie sú percentuálne vyššie, na úrovni 41 %. Tento podiel výrazne poukazuje na prioritizáciu vzdelávania v rámci rozpočtového procesu a nasvedčuje, že mesto kladie významný dôraz na vzdelávacie iniciatívy. Tento prehľad o alokácii zdrojov mesta Nová Dubnica umožňuje pohľad na rozpočtové priority a politické rozhodnutia, ktoré sú formované v reakcii na potreby a očakávania jeho obyvateľov. Z analytického hľadiska tento graf umožňuje identifikovať oblasti, ktorým mesto pridáva strategický význam a investície, čo môže poskytnúť podklady pre ďalšie hodnotenie efektívnosti a dopadu verejných výdavkov na miestnej úrovni.

Graf č. 15: Výdavky na vzdelávanie v jednotlivých rokoch mesta Nová Dubnica v mil.

eur

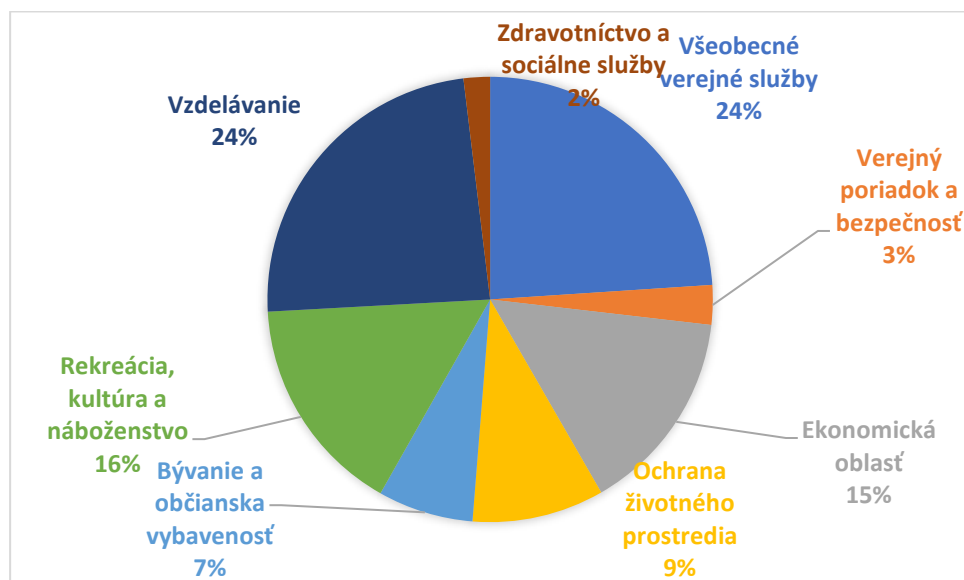
Zdroj: Rozpočet mesta Nová Dubnica za rok 2024 dostupný na:

https://novadubnica.eu/data/uploads/files/uctovne_rozporcet/10_Rozpo%C4%8Det%20Mesta%20ND%20na%202024-2026.pdf (5.3.2024)

V grafe č. 15 sme sa zamerali na výdavky mesta Nová Dubnica v oblasti vzdelávania. Výdavky na vzdelávanie sa tu pohybovali okolo hodnoty 4 000 000 eur ročne. V rokoch 2021-2024 vidíme stabilný rast bežných výdavkov na vzdelávanie. Ten mohol byť spôsobený vyššími nákladmi spojenými s pandemiou a demografickým vývojom mesta.

Nakoniec sme sa pre porovnania pozreli na menšiu obec na strednom Slovensku, obec Badín, s počtom obyvateľov 2 045.

Graf č. 16: Rozdelenie bežných výdavkov podľa programovej štruktúry obce Badín za rok 2024

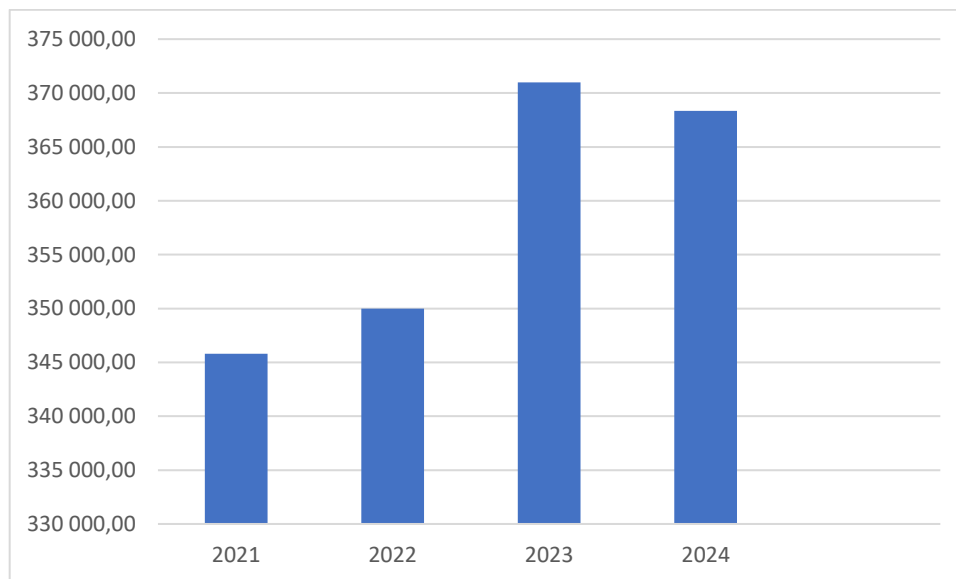

Zdroj: rozpočet obce Badín na rok 2024 dostupný na:

https://www.obecbadin.sk/download_file_f.php?id=1965522 (22.4.2024)

Pri výdavkoch podľa programovej štruktúry má Badín podobné rozdelenie výdavkov, ako mesto Bratislava. Jedným z najvyšších podielov má oblasť vzdelávania s 24 % a so všeobecnými verejnými službami tvoria najväčšiu pomernú časť bežných výdavkov obce Badín.

Graf č. 17: Bežné výdavky na vzdelávanie v jednotlivých rokoch obce Badín.

Zdroj: Rozpočet obce Badín na rok 2024 dostupný na:

https://www.obecbadin.sk/download_file_f.php?id=1965522 (29. 3. 2024)

Vidíme rozdiely vo výškach finančných prostriedkov, ktoré jednotlivé obce vynakladajú na vzdelávanie, ktoré môžu odrážať ich demografickú štruktúru, počet obyvateľov ale aj ako veľká je prioritizácia vzdelávania v týchto obciach. Pri obci Badín sú to zdroje určené na základnú školu s materskou školou, cirkevnú školu a súkromnú školu. Vývoj výdavkov má podobne, ako pri ostatných skúmaných obciach, rastúci stabilný trend s miernymi medziročnými výkyvmi alebo poklesmi. Do budúcnosti sa dá počítať s podobným vývojom finančných prostriedkov vynaložených na vzdelávanie.

Záver

V tejto práci sme skúmali kompetencie obcí v oblasti školstva, pričom sme sa najprv zamerali na vymedzenie kľúčových pojmov a základných údajov. V tejto časti sme naplnili čiastkový cieľ práce a to teoretické vymedzenie pojmov na základe dostupnej literatúry.

Teoretické skúmanie sme rozšírili o porovnanie HDP štátov OECD, ich výdavkov na vzdelávanie a výdavkov samospráv na vzdelávanie, kde sme zistili mierne nedostatky vo výške finančných prostriedkov vynaložených na vzdelávanie na Slovensku, aj s ohľadom na jeho ekonomické možnosti. Okrem toho sme porovnávali výsledky štúdie PISA s výdavkami na vzdelávanie, aby sme preskúmali ich vplyv. Informácie o výdavkoch na vzdelávanie vybraných samospráv ďalej podložili našu analýzu reálnou aplikáciou.

Prostredníctvom komplexnej analýzy sme zistili významné rozdiely v investíciách do vzdelávania a výsledkoch v jednotlivých štátoch OECD aj v rámci nich. Najmä korelácia medzi výdavkami na vzdelávanie a výsledkami štúdie PISA, hoci bola prítomná, poukázala na zložitosť premietnutia finančných vstupov do úspešnosti vzdelávania. Naše miestne skúmanie odhalilo podobnú zložitosť a zdôraznilo výzvy, ktorým čelia obce pri optimalizácii kvality vzdelávania v porovnaní s finančnými obmedzeniami. Preto by sme na základe našich zistení, vyzdvihli potrebu riešiť problematiku pôsobností obcí v oblasti regionálneho školstva. Toto potvrdzuje aj zistenie v rámci štúdie "Výkon a financovanie originálnych kompetencií"⁴⁵, kde sa zistilo že za roky 2015- 2019 obce vynakladali výrazne viac finančných prostriedkov na školstvo, ako poskytnutý podiel 40 % z DPFO.

Práca taktiež zdôrazňuje význam miestnej autonómie a ukazuje, že posilnenie právomocí obcí na prispôsobenie vzdelávacích stratégií lokálnym potrebám by mohlo viesť k lepším výsledkom. Ako súčasť odporúčaní pre budúce politiky sme navrhli zameranie sa na vyvážené rozdelenie zdrojov s flexibilitou pre miestne inovácie a na posilnenie finančných záväzkov v oblasti vzdelávania na všetkých úrovniach verejnej správy .

Slovenská centrálna vláda by mohla dať obciam aj viac právomocí pri tvorení základných rámcov pri výbere a určovaní výšky daní, z ktorých financujú svoje kompetencie.

---

⁴⁵Výkon a financovanie originálnych kompetencií. Dostupné na: https://nprmmodmus.zmos.sk/download_file_f.php?id=1406364 (22.4.2024)

Výsledky práce naznačujú, že je potrebná adaptácia a inovácia v prístupoch k financovaniu a riadeniu vzdelávania na miestnej úrovni, aby bolo možné čeliť budúcim výzvam a príležitostiam.

Zoznam použitej literatúry

1. DELORS, Jacques. Učení je skryté bohatství. Vzdělávání pro 21. století. Praha: ÚIV, 1997
2. FEDELINA, Annalisa. Making Fiscal Decentralization Work. 2010, s. 112. ISBN 9781589069855
3. HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha : Portál, 2004, s. 172 , ISBN 80-7178-927-5
4. HRAŠKOVÁ, Dagmar. Dimenzia vzdelávania. In Verejná správa : školy, úrady, obce, kultúra, zdravotníctvo, rozpočtové, príspevkové, neziskové organizácie. - Žilina : Poradca, 2015. roč. 9, s.103 ISBN 1337-0448
5. ILLRICH, Ivan. Odškolnění společnosti: Vyd. 1. Praha : Sociologické nakladatelství, 2001. ISBN 80-85850-96-6
6. KOLLÁR, Vojtech - ŠKULTÉTY, Peter. Kompetencie a služby územnej samosprávy. 1. vyd. Bratislava : ZMOS, 2015.103 s. ISBN 978-80-89809-08-0.
7. KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid Kompetencie obce pri financovaní škôl a školských zariadení,. In Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi, Bratislava ,Wolters Kluwer,2018. ISBN 97858081684005
8. KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid. Financovanie originálnych školských kompetencií. In Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi, Bratislava ,Wolters Kluwer, 2020, roč. 15, č. 12, ISSN 1337-0197
9. KRNÁČ, J.: Vplyv normotvorby miestnych samospráv na financovanie kompetencií prostredníctvom miestnych daní. In: Banskobystrické dni práva. Banská Bystrica: Právnická fakulta UMB, 2017. s.304-316. ISBN 978-80-557-1285-7.
10. PAVLÍK, Ondrej a kol. Pedagogická encyklopédia Slovenska .Bratislava, Veda, 1985, 704 s, ISBN 71-063-85
11. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha : Portál, 2003. ISBN 8071787728
12. SLÁDEČKOVÁ, Jana ,Manažment školy v praxi : odborný mesačník pre manažment škôl, školských a predškolských zariadení . - Roč. 8, č. 4. 2013. 1336-9849
13. VEVERKOVÁ, Ingrid. Materská škola : organizácia a manažment , Bratislava : Wolters Kluwer , 2014 1. vyd. 107 s. ISBN 978-80-8168-070-0

14. VEVERKOVA, Ingrid-Základná škola : organizácia a manažment, 2014, s. 120. ISBN 978-80-8168-101-1

Legislatíva

1. Zákon 1996/221 o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> [cit. 10.2. 2024]
2. Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/416/vyhlasene_znenie.html [cit. 10.11.2023]
3. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> [cit. 25.11. 2023]
4. Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení
5. Zákon 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> [cit. 12.1. 2024]
6. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/597/> [cit. 2.11.20023]
7. Zákon 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/596/20090604.html> [cit. 12.1. 2024]
8. Zákon 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit. 29.12. 2023]
9. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit. 11.12. 2023]

10. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit.2.10. 2023]
11. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit.2.4. 2024]
12. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/> [cit.13.4. 2024]

Internetové zdroje

13. BOWYER J. Promoting Recognition of Youth Work across Europe <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-630/BridgesForRecognition.pdf> (10.11. 2023)
14. European Commission/EACEA/Eurydice- Financing Schools in Europe. 2014 Dostupné na: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/financing-schools-europe-mechanisms-methods-and-criteria-public-funding> [2.10. 2023]
15. Eurydice. Organizácia a riadenie Dostupné na: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sk/national-education-systems/slovakia/organizacia-riadenie> [cit. 10.10. 2023]
16. MACHÁČKOVÁ, Tatiana.Jednotkový koeficient na prepočítaného žiaka, dostupné z- <https://www.ropoaobce.sk/sk/casopis/uctovnictvo-ropo-a-obci/jednotkovy-koeficient-na-prepocitaneho-ziaka.m-2568.html> (9.12. 2023)
17. Mestá a obce, Dostupné z <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/mesta-a-obce> [11.12. 2023]
18. MINEDU- Financovanie originálnych kompetencií v školstve. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/c91/4762.413ac4.pdf> (23.4. 2024)
19. MINEDU- Financovanie ZUŠ, MŠ, JŠ a školských zariadení prostredníctvom podielových daní Dostupné z- <https://www.minedu.sk/financovanie-zus-ms-js-a-skolskych-zariadeni-prostrednictvom-podielovych-dani/> [10.12. 2024]
20. MINEDU. Financovanie regionálneho školstva, Dostupné z: <https://www.minedu.sk/financovanie-regionalneho-skolstva/> [27.11. 2023]
21. MSFR- Fiškálna decentralizácia ako súčasť reformy verejnej správy Dostupné z- <https://www.mfsr.sk/files/archiv/fiskalna->

- [decentralizacia/4747/78/Fiskalna decentralizacia ako sucast reformy verejnej spravy.pdf](#)
22. NIŽŇANSKÝ, Viktor, Kompetencie štátu a miestnej samosprávy, Dostupné z: https://www.komunal.eu/images/2021/WP_2021:04_Kompetencie_%C5%A1t%C3%A1tu_a_miestnej_samospr%C3%A1vy.pdf (10.12.2023)
  23. OECD- Education 2021 Dostupné z: <https://www.oecd.org/education/> [18.12. 2023]
  24. OECD. Reviews of School Resources: Slovak Republic 2015, Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/oecd-reviews-of-school-resources-slovak-republic-2015/governance-of-schooling-and-the-school-network-in-the-slovak-republic_9789264247567-6-en
  25. Rozpočet mesta Bratislava na rok 2024-2026 dostupný na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Schvaleny_rozpocet_hlavneho_mesta_SR_Bratislavy_76fdab57f8.pdf (20.3. 2024)
  26. Rozpočet mesta Nová Dubnica za rok 2024 dostupný na: https://novadubnica.eu/data/uploads/files/uctovne_rozpocet/10_Rozpo%C4%8Det%20Mesta%20ND%20na%202024-2026.pdf (5.3.2024)
  27. Rozpočet na rok 2023 – V20- <https://www.minedu.sk/normativne-financovanie/>
  28. Rozpočet obce Badín na rok 2024 dostupný na: https://www.obecbadin.sk/download_file_f.php?id=1965522 (29. 3. 2024)
  29. SMITH, J. Local Government Competences and Functions: A Comparative Analysis." Public Administration Review, 40, 2018. Dostupné z: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/policy-paper-par.pdf> (10.12. 2024)
  30. SMITH, M. K., What is non-formal education?"The encyclopedia of pedagogy and informal education., dostupné na: <https://infed.org/mobi/what-is-non-formal-education/> (12.3. 2024).
  31. SMITH, M. K.. The encyclopedia of informal education. 2012. Dostupné z: <https://infed.org/mobi/informal-non-formal-and-formal-education-a-brief-overview-of-some-different-approaches/> (12.12. 2024)
  32. ŠPROCHOVÁ A., CHREN K. chce urobiť poriadok vo financovaní základných škôl, na dohodu však treba aj samosprávy Dostupné z: <https://tvnoviny.sk/domace/clanok/873731-stat-chce-urobit-poriadok-vo-financovani->

[zakladnych-skol-na-dohodu-vsak-treba-aj-samospravy?fbclid=IwAR0TCoqtaSSGQnWIu7UT_w38cm6auK7PavV6bVvZN3y_c9JE_bJnY3fO3dM](https://www.facebook.com/IwAR0TCoqtaSSGQnWIu7UT_w38cm6auK7PavV6bVvZN3y_c9JE_bJnY3fO3dM) [11.12. 2023]

33. Štatistická ročenka - materské školy, Dostupné z https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia/statisticka-rocenka-materske-skoly.html?page_id=9602 [20.11. 2023]
34. UNESCO- Education 2020 Dostupné z: <https://en.unesco.org/themes/education> [1.1. 2024)